

ABONAMENTUL:
Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 240

Pentru România și străinătate:
Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zriayl Nrul 11 a.

INSERTIUNILE
se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

Să ne aducem aminte iară

Convorbirea avută de d. deputat dr. Alex. Vaida cu corespondentul ziarului „Adevărul” din București, ne amintește din nou trista stare de lucruri, de care noi ziaristi români din Ungaria deși ne izbim în fiecare clipă ne silim, totuși s'o tăcem cât mai mult. E starea sufletească pe care o încearcă omul conștient de situația umilitoare în care se găsește, dar și de neputința de a reacționa.

Strigătele noastre împotriva acestei vânători sălbatice până și după cărțile românești de versuri și de basme au devenit de multă vreme zadarnice. Guvernării țării acesteia, ca și când s'ar găsi în stăpânirea unei Mancurii, rămân nepăsători în fața protestărilor repetate ale presei noastre, ba dimpotrivă instrucții și ordine tot mai serioase se dau celor trimiși la hotare să apere patria împotriva... luminei. — Pachete de cărți călătoresc poate și acum, înapoi, dela Predeal ori Verciorova spre București, făcând, luni întregi, călătorie împrejurul speranțelor noastre. Unele case de editură din capitala României s'au văzut, în cele din urmă, silite să renunțe la o piață atât de însemnată pentru produsele lor.

Protestările atât de ades repetate în discursurile deputaților noștri, în acești câțiva ani de activitate politică, au dat aceleș rezultate. Politicește încă n'am ajuns temuți, iar de colegii lor, deputații noștri au

fost întotdeauna întâmpinați cu o bunăvoință demnă de spiritul vremii!...

Cuvintele d-lui Al. Vaida spun destul de mult ca să stârnească din nou indignarea noastră și să determine, sperăm, serioase reflexii în cercurile guvernamentale românești.

Guvernul român, după cum reiese din cuvintele d-lui Vaida, are un drept și... o frumoasă datorie, chiar *putința*, adăogăm noi, de-a face respectate drepturile limbei statului...

Dacă guvernele din Budapesta găsesc o justificare a acestor măsuri vrednice de alte veacuri, în trebuința neapărată de a ne ucide pe noi ca neam *aici*, apoi guvernele României, independent de alte considerații, au dreptul de a lua, cu toată energia, apărarea unui bun, care e chezașa existenței unui neam.

Spre Basarabia s'a închis orice drum culturii românești, încă de când cele dintâi raze ale ei abia mijiau. Grație înăsprii măsurilor, sperăm că nu vom mai putea vorbi nici noi peste Carpați, iar România nu va mai trimite peste hotarele ei decât cereale și petrol. Și va rămâne România aliata fidelă a monarhiei noastre, iar stăpânitorii celei de a doua jumătăți vor urma să sfideze, în numele acestor raporturi „excelente”, drepturile culturii românești...

Și totuși, spre onoarea României și civilizației, nădăjdum că se va pune odată capăt acestei insuportabile stări de lucruri. Ar fi, în adevăr, dureros să nu mai putem nici nădăjdui. Opinia publică din România începe să suporte astăzi mai cu greu jigniri ca acelea pe cari i-le aduce cenzura maghiară, în acest plin veac de cultură:

Nădejdea noastră într'o îndreptare radicală o legitimează în rândul întâi prezența în capul ministerului de externe a d-lui Titu Maiorescu, bărbatul, dăruit românismului de Ardealul nostru, și îndrumătorul culturii românești atâtea decenii.

Dar nădejdea noastră trebuie să se mai îndrepte în aceiași măsură la presa din România, care nu trebuie să uite o singură clipă că limba românească nu se găsește în deplinătatea drepturilor ei. Înaintea presei însă *gazetarului* român nu-i este îngăduit s'o uite asta.

Iar de-și va uita, noi ne vom îngriji să-i aducem aminte iară.

Din Cameră. La ordinea zilei e desbaterea reformelor militare.

Guvernamentalul *Zalán Gyula* pledează pentru primirea proiectului de reformă. Din partea opoziției vorbește *Hegzi Arpád* în contra urcării impozitelor. Deputatul *Abraham Dezsó* interpelează în afacerea opririi artiștilor dela opera maghiară, de a concerta în Roma.

Se discută viu pe culoarele camerei declarația moștenitorului de tron asupra demisiei șefului statului major, Conrad de Hötendorf.

Manuscrise găsite

de Ion Minulescu

Despărțirea.

Ultimele frunze palide tremură în aerul toamnei ca o fluturare tristă de adio și cum stau singur, mă gândesc la despărțirile pe cari le aduce fiecare toamnă, la despărțirile pe cari și-le șoptesc amantii, în ziua în care li-se pare că nu se mai iubesc.

Ce urît mi-e în camera largă și ce tristă e viața când n'ai cu cine să-ți împărtășești uritul! A, dar nu sunt singur!

În rafturile monotone ale bibliotecii, sunt atâția ochi, cari mă privesc, atâți prieteni, cari îmi întind mâna, cu un gest larg și binevoitor.

Ce să citesc?

L'oiseau bleu de Maeterlinck.

— Nu.

Mi-e frică să mă gândesc la fiecare, căci n'am năzuit nici odată la ea, nici chiar atunci când două mâni palide mi-au oferit-o, nici când vocea unei femei mi-a zis: Iată-ți fericirea — căci atunci am întors capul și din gestul meu a înțeles că-i zic: „du-te” și a plecat...

Să citesc: *Fleurs du mal?*

— Nu.

Otrava lor m'ar invenina, căci nu e o altă otravă mai tare ca ele; *Le vice errant?*

— Nu.

M'ași rătăci fără să mă perd și mie mi-e dor de perzare!... Dar ce perzare e mai mare ca iubirea?

Și atunci găsesc în rafturile monotone ale bibliotecii:

Correspondance de George Sand et d'Alfred de Musset.

Cetesc biletele scrise cu o mână nervoasă, cetesc scrisorile celor doi amanți, rând pe rând trimise, citesc în fiecare scrisoare aproape, cuvântul adio, — refrenul obicinuit al interminabilei povești: dragostea.

Și mă gândesc la despărțirea fatală, la despărțirea cu care se încheie ultimul capitol al iubirii, la despărțirea aceasta, nu la aceea, pe care suntem obicinuiți, după fiecare pasaj de intimitate, nu la aceea pe care singuri o provocăm, pentru ca să fie împăcarea mai călduroasă. Dar ce diferență este între despărțirile — farse cotidiene și despărțirea mare și fatală, după care nu urmează nici punct de întrebare nici de mirare?

M'am întrebat întotdeauna și n'am știut să-mi răspund. Ce-și scriau poezii?

„Scrie-mi, când vrei să te văd. Plec mercuri sau Joi cel mai târziu. Adio, iubita mea Georgette.

Copilul tău

Alfred.

Și acest adio se repetă ritmic, ca în cadența unei gavote.

„Iată despărțirea a două suflete cari au suferit, a două inteligențe bolnave, a două acvile rănite, cari s'or întâlni în cer și cari își vor răspunde cu un strigăt de durere, înainte de a se despărți pentru totdeauna. Iată o îmbrățișare castă ca iubirea cerească, profundă ca durerea umană. O, logodnica mea. Așează-mi ușor coroana de spini, și

adio! E ultima amintire ce-ți va păstra bătrânețea, amintirea copilului care nu mai va fi.

Alfred.”

Și acest adio se repetă ca tusea unui ftizic. „Și apoi! După ce ai suferit timp de cinci luni, să pleci ca să suferi mai mult, să pleci pentru totdeauna, să te știu nenorocită, după ce am pierdut totul să te văd liniștită și nici măcar un adio!

Ah! e prea curând, prea curând. Sunt încă tânăr, Dumnezeuule. Ce am făcut?”

Alfred.”

Și cei doi poeți își promet unul altuia despărțirea, și cei doi poeți își repetă cuvântul „Adio” ca o notă desacordată pe strunele unei viori rupte.

„Da, trebuie să ne despărțim...”

Georgette.”

„Îți trimit un ultim adio, iubita mea, și-l trimit cu încredere, dar cu durere și disperare...”
Și din toate acestea, după fiecare adio înflorirea mai tare iubirea, ca florile cari în primăvară înfloresc după fiecare vânt.

Dar toamna cu vântul care îngălbenește, smulge florile și le împrăstie petalele moarte, după cum și toamna dragostei sosește odată, pe neașteptate, și atunci despărțirea și adio, sunt fatalele furtuni, cari întunecă albastrul fericirii și atunci amăgitoarele cuvinte sunt adevăruri și pasajul iubirii se termină cu ultimul răspuns al ei:

„Adio, copilul meu, Dumnezeu să fie cu tine.”

Georgette.

Și aici s'a încheiat povestea.

România și Bulgaria

Sub titlul acesta d. Nic. Xenopol, cunoscutul economist român, publică în revista „Țara Nouă” de sub direcțiunea d-sale, un interesant articol în care se ocupă de forțele celor două țări și de evenimentele ce ar putea urma între ele, în caz când anumite împrejurări ar amenința cu schimbarea echilibrului actual în favoarea uneia dintre ele.

România, spune d. Xenopol, renăscută la o viață națională, mult mai de vreme, ocupând un teritoriu mai întins, mai bine locuit și mai bogat și fiind situată mai aproape de civilizația occidentală, a lăsat în urmă pe celelalte popoare din Peninsula Balcanică între care însă bulgarii, în chip incontestabil, ocupă primul rang.

După o serie de tablouri statistice în care se lămurește această superioritate a României din punct de vedere teritorial, demografic, comercial și bugetar, d. Xenopol compară mai departe forțele militare ale celor două țări cari de asemenea sunt în favoarea României.

După ce stabilește astfel superioritatea României și explică de ce cuvântul ei poate atârna atât de greu într'un moment de criză balcanică, d. Xenopol lămurește, cum România, fără a fi un stat balcanic, totuși prin Dobrogea și portul Constanța și prin populație românească ce trăiește în Macedonia este legată de Orient și argumentează în modul următor:

România nu aspiră la cuceriri teritoriale în Peninsula Balcanică dar totuși sforțările ei trebuie să tindă la conservarea naționalității fraților de acolo. De asemenea România trebuie să se gândească la interesele naționale ale fraților de peste Carpați și de peste Prut, căci în ziua când ar exista siguranța că naționalitatea română din aceste părți e perdită „s'ar produce în sufletele românilor din Regat o desnadejde atât de cumplită, încât ar peri orice imbold pentru progres, s'ar stinge acel avânt care ne-a călăuzit prin atâtea primejdii, la o viață mai strălucită printre popoarele care ne înconjoară.”

„În ziua când am uita acest lucru amestecându-ne fără de rost în conflictele balcanice, am comite o greșală ale cărei consecințe ar fi incalculabile pentru noi”.

Dar atunci care ar fi menirea României în Balcani?

Să țină relații de prietenie atât cu sârbii cât și cu bulgarii. Actualmente nici o chestiune nu poate invenina legăturile dintre Țara Românească și cele două state. Legăturile politice și economice cu Serbia sunt bune și ar fi de dorit să fie și mai strânse; cei 300.000 de români din hotarele acestui stat nu au ajuns la o viață națională conștientă care să constituie un măr de discordie; ei nu se plâng de soarta lor și apoi sârbii sunt sistematic amenințați de primejdie bulgară.

Cu Bulgarii au fost conflicte în dese rânduri. În România ca și în Bulgaria opinia este neconținut alarmată de primejdii închipuite.

Publiciști bulgari vorbesc de linia Rusciuk-Varna iar cei români de cucerirea Dobrogei.

Dar România nu are interes să cucerească în actuala stare a lucrurilor patruleterul Rusciuk-Varna pe care bulgarii l-
apăra cu ultima energie și care nu poate

folosi mult, dupăcum nici bulgarii nu se pot gândi la Dobrogea, unde ar găsi un mormânt într'un teritoriu care, fără multă valoare pentru bulgari, ar fi apărat până la un singur om de români pentru care reprezintă ieșirea la mare.

Dar dacă așa stau lucrurile în prezent, în viitor însă situația se poate schimba. Ce ar putea interveni în viitor nu se poate prezice dar câteva norme se pot stabili după care România s'ar putea orienta.

Idealul bulgarilor ar fi să cucerească Macedonia. Dar această țară adăugând o suprafață de 75.000 k. p. la cei 96.000 de azi și 2.600.000 de locuitori la cei 4.400.000 ai Bulgariei, ar schimba simțitor situația teritorială în defavoarea României cu care s'ar egaliza din punct de vedere numeric. Dacă la aceasta s'ar adăuga situația geografică excepțională a Bulgariei care ar stăpâni cele două mări: Egee și Marea Neagră, vedem că dânsa ar deveni cel mai puternic stat din această parte a Europei și ar amenința în chip hotărâtor dezvoltarea economică a României.

În asemenea situație desigur că Dobrogea ar fi amenințată și că România ar trebui să-și încordeze toate puterile pentru a apăra această provincie. Primejdia cea mare însă ar consta, zice d. Xenopol, nu atât în faptul acestei încordări ci în aceea că România având atenția absorbită exclusiv în această parte, nu ar putea să se intereseze de interesele culturale naționale ale fraților din altă parte.

Pentru a înlătura acest pericol nu există altă cale decât a face din Dobrogea, care în limitele ei de astăzi nu ar putea fi apărată în fața unei agresiuni ca cea a unei mari Bulgariei, o țară inatacabilă și a câștiga în același timp un mijloc de compensație care să restabilească întru câtva echilibrul dintre aceste două țări.

La aceasta se poate ajunge prin câștigarea liniei Rusciuk-Varna care pe de o parte ar face din Dobrogea o poziție inatacabilă pe de altă parte, ar da în stăpânirea României o populație de vr'o 300.000 de locuitori bulgari cu vr'o 21.000 de k. m. p. care ar constitui un schimb cu frații noștri din Macedonia căzuți în seama Bulgariei.

Toate aceste ipoteze însă, spune cu drept cuvânt d. Xenopol, se bazează pe deschiderea moștenirii omului așa zis bolnav cea ce e foarte puțin probabil.

Dimpotrivă vitalitatea Turciei care se dovedește din ce în ce mai puternică, trebuie să dea de gândit Bulgarilor care și-ar risca existența organizației lor de stat într'un eventual război cu vecinul lor puternic din sud stăpân, încă, pe atâtea resurse.

Să renunțe deci la visurile lor, să-și stăpânească în pace Silistra și Varna să-și încorde puterile în dezvoltarea lor culturală și economică, și simpatiile românilor care au privit cu interes năzuințele lor pe această cale nu le vor lipsi nici de aci înainte.

Apelul ligei parlamentare otomane. Liga parlamentară otomană a adresat parlamentelor din Sofia, Belgrad, București, Atena și Cetinje un apel pentru înființarea unei lige parlamentare comune pentru o confederațiune balcanică.

Inițiatorii acestui demers sunt socialiștii din parlamentul turcesc, în frunte cu deputatul D. Vlahoff-Efendi, care s'a declarat cel mai cald propovăduitor al ideii.

Majoritatea membrilor comitetului „Unire și progres” a aderat la inițiativa de mai sus, cu toate că după părerea lor nu aceasta ar fi cea mai bună garanție de viață și reușită a ideii. Au aderat de asemenea la inițiativa confederațiunii balcanice întreaga opoziție din parlamentul otoman și reprezentanții tuturor naționalităților din același parlament.

Principiile fundamentale ale confederațiunii balcanice sunt: 1. Menținerea actualului status-quo teritorial. 2. Apărarea militară comună. 3. Caracterul progresiv al confederațiunii.

Iată în rezumat și apelul în chestiune:

„Turcia și țările balcanice sunt expuse la același pericol. Pentru salvarea și paza intereselor lor politice, sociale și economice e necesar ca să fie puternice. Ele nu pot deveni însă puternice decât unindu-se. Deci o confederațiune balcanică se impune.

Realizarea acestei idei va contribui de-o potrivă la o înțelegere a naționalităților existente în fiecare țară în parte.

Această combinațiune politică nu este îndreptată contra nici unei puteri. Din contră ea va servi atât păcii din Balcani cât și păcii universale.

În confederațiunea balcanică orice idee de dominațiune a unei sau mai multor țări înteresate asupra celorlalte este exclusă.

Noi nu ne facem iluziunea, — zice apelul — că această confederațiune se va realiza de azi pe mâine. Dar este de datoria tuturor partizanilor convinși ai acestei idei, să lucreze din toate puterile la o realizare cât mai neîntârziată, susținând orice inițiativă care ar avea de scop o înțelegere și apropiere a țărilor balcanice”.

Persia se opune. Răspunsul la al doilea ultimatum al Rusiei a fost amânat, ceea ce înseamnă respingerea ultimatumului. Situația creată în Persia prin atitudinea ei e destul de grea. Ea nu va putea opune Rusiei decât o armată puțin numeroasă și de o calitate nu tocmai superioară. Intențiunile și mai cu seamă acțiunile — hrăpărețe ale Rusiei au produs în Persia o mare agitație. Parlamentul e unanim și ferm hotărât să întrebuinteze, pentru a respinge atentatul Rusiei la independența Persiei, toate forțele de cari dispune țara.

Cuprinsul ultimatumului a fost telegrafiat tuturor orașelor de provincie. În urma răspunsului negativ dat ultimatumului, trupele rusești au pornit spre Tehearn.

Din Vatican. Cardinali noi. Luni s'a ținut în Vatican „consistor secret”, în care pontificele a numit 18 cardinali noi. Din monarhia austro-ungară 2: arhiepiscopul Vienei dr. Franz X. Nagl și arhiepiscopul de Olmütz, dr. F. Bauer.

Eminentă Sa dr. Bauer s'a născut la 26 ianuarie 1841, a fost numit la 3 iulie 1882 episcop la Brünn și în 10 mai 1904 arhiepiscop la Olmütz. Arhiepiscopul Vienei e mai tânăr (n. 26 noiembrie 1855), și urmează fericitului dr. Gruscha, după ce i-a azistat în anul din urmă ca coadjutor „cum iure succedendi”.

În alocuțiunea sa pontificele Pius X. a amintit durerea ce a cauzat bisericii jubilarul șagomotoasă a Italiei întru comemorarea evenimentelor de tristă memorie; a arătat odiul ce poartă creștinismului „o anumită sectă”, și a regretat că chiar în Roma dușmanii bisericii și acea sectă perfidă, care nimic nu urăște mai mult decât pe Dumnezeu și ordinea creștină, își pot permite fără pedeapsă toate uneltrile. „Totuși, Italia care ne este scumpă, n'are virtute mai mare și n'are nimic mai prețios decât credința. Credința a fost izvorul tuturor progreselor în cultura Italiei, credința va fi garanța păcii și a bunăstării constante.

Mercuri a urmat în „consistor public” impoziția beretei celor 13 cari erau în Roma dintre cardinalii noi designați, cu solemnitate deamă. Conduși de secretarul de stat Merry del Val, cardi-

nalii au intrat în apartamentele papei, unde aștepta asistența, ingenuchind înaintea tronului a primit fiecare inșignele de cardinal, după ceremonialul prescriș. Cardinalul Falconio a roștit câteva cuvinte de mulțumire și omagiu. La acestea pontificele a răspuns cu un discurs, care prin cuprinsul său și prin tonul blând și emoționat de părinte îngrijit pentru soarta fiilor săi, a impresionat adânc.

„Haina de purpură ce îmbrăcați e în zilele noastre simbolul durerii și al suferinței pentru Christos, vă va îndemna și ea a îndura toate și a jertfi toate pentru credință. Că veți întâlni pretutindeni vrăjmași, nu vă veți mira. Mântuitorul a prezis, că biserica va fi persecutată și fiii ei huliți. Dar pentru noi să fie fericire a purta rănile divinului nostru Părinte. Dacă vă urăște lumea, zice Christos, gândiți că înainte de voi m'a urât pe mine“.

„Altcum nu vă va lipsi consolațiune în tristețd. Totdeauna veți avea mângâierea ce aduce facerea de bine, împlinirea datoriei, iubirea oamenilor și urmarea lui Christos în toate, dar mai ales sacrificiul pentru credință“.

Cu deosebită afecțiune agrăește Sfântul Părinte pe cardinalii din Anglia, Olanda și din America, „țara ospitalieră care primește toate popoarele pământului și le face părtașe de libertățile sale“.

Apoi, îndreptat către cei din Franța, cari gem sub sarcina prigonirilor, își exprimă convingerea, că în scurt timp națiunea franceză se va desmetici din rătăcirile în care a ajuns. Nu mai e mult și acest popor care și-a uitat trecutul, va fi atins de raza cerească ca Saul pe drumul către Damasc și va auzi glasul Domnului: „De ce mă persecuți?... Tu, națiunea predestinată, poporul ales a purta, așa ca în trecut, numele meu înaintea neamurilor și a regilor...!“

Pius X. a dat binecuvântarea apostolică, apoi a eșit, urmat de privirile lor printre lacrimi. C.—s.

D. Ion Lahovary, ministrul domeniilor din România la societatea studenților români din Paris. Dela un timp în viața studențimii române din țară se observă o tendință din ce în ce mai pronunțată spre organizare, spre grupare. Și aceasta se vede nu numai în țară unde tinerimea universitară grupată în societăți a știut, fără a face nici o agitație șgomotoasă, să înalte prestigiul studentului câștigând o mulțime de înlesniri, ca reduceri la C. F. R., la reprezentările teatrale etc., ci și peste hotare, unde mai pretutindeni studenții se văd grupați în societăți foarte active.

Una din aceste societăți este și aceea a studenților români din Paris, cari prin concursul unor persoane de bunăvoință și în special a d-nei și a d-lui Al. Em. Lahovary, ministrul României, au înființat o cantină studentească dimpreună cu un cămin pentru studenți.

Acum în urmă d. Ioan Lahovary ministrul de domenii din România aflându-se la Paris, s'a interesat de aproape de societatea studenților de acolo vizitând restaurantul și căminul lor de acolo.

De altfel bunăvoința d-lui Lahovary pentru această instituție este în spiritul familiei. Se știe, că anul trecut fratele d-sale regretatul C. Lahovary, decedat la Paris și-a lăsat întreaga sa bibliotecă acestei societăți studentești.

Căminul studentesc din Iași. Cu ocazia călătoriei sale la Iași, regele României a dăruit o sumă de bani spre a fi întrebuințată de senatul universitar pentru sprijinirea studențimei ieșene. Senatul universitar intrunindu-se vineri în 18 nov. spre a delibera asupra întrebuințării veniturilor acestor sume cari se ridică la 14.000 de coroane anual, d. dr. Bogdan rectorul universității a anunțat, că d. C. Arion, ministrul de instrucție din România, are intențiunea să facă pe cale bugetară un credit de 5000 de lei anual care alăturat la sumele fondului regal să permită organizarea căminului studentesc. În urma acestei comunicări senatul universitar și-a amânat soluțiunea până după votarea noului buget.

Cu modul acesta putem spune, că în curând în Iași studenții vor avea un cămin care de sigur va contribui a se da o nouă viață mișcării universitare din acest oraș.

Schimbare în calendar. Din München ne vine știrea, că papa se ocupă cu planul de a da o bulă papală, prin care să hotărască ca termen fix pentru serbarea Paștilor prima duminică a lunii apr. Știm din istoria bisericească că încă în timpurile primare ale creștinismului a provocat multe discuții întrebarea, când să serbeze creștinii Paștile!

În biserica creștină din Asia și un timp și în cea africană creștinii serbau Paștile deodată cu evreii, adică la 14 Nisan. S'au ivit și secte iudaizante, cari nu voiau cu nici un preț să renunțe la practica de a serba Paștile la 14 Nisan.

Abia sinodul ecumenic dela Nicea a pus capăt, în parte, neînțelegerilor, dispunând ca Paștile să se serbeze totdeauna în prima duminică după luna plină ce cade după equinocțiul de primăvară. Mai târziu, sporind tot mai mult diferențele dintre biserica apuseană și cea orientală, Roma n'a mai voit să primească calculul alexandrin, ci a adoptat un calcul al său propriu. De aici deosebirea între practica bisericii noastre și a apusenilor.

Hotărârea papală e însemnată și pentru aceea, că prin ea se va schimba termenul și celoralte serbători, cari stau în legătură cu serbătoarea Paștilor.

Neînțelegeri în cabinetul francez. În urma conflictului franco-spaniol s'au ivit neînțelegeri între membrii guvernului francez în privința demersurilor ce francezii sunt datorii a lua în acest conflict. Într'un consiliu de miniștri, Caillaux, Delcassé și alți miniștri au cerut măsuri energice față de spanioli. Ministrul de externe, De Selves, nepunându-se identica cu părerile colegilor săi, a declarat că îndatăce se va încheia tratatul între Franța și Spania, își va da demisia din minister.

Bugetul Italiei. Ministrul de finanțe Tedesco a înaintat corpurilor legislative bugetul final pe anul 1910/11, proiectul emendat pe 1911/12 și preliminarul pe 1912/13. Anul de gestiune 1910/11 se încheie cu un excedent de 35,700.000 lire. Adaugând excedentul de 21,500.000 din socotelile terminate cu 30 iunie 1910, rezultă suma de 57 milioane, destinată pentru spesele războiului, calculată până la 30 noemvrie în cifra de 65 milioane.

În proiectul emendat pe 1911/12 cheltuielile sunt cu 49½ milioane mai mari decât în preliminar, din acestea 24 milioane pentru învățământul primar și 22 milioane pentru flotă. Pentru anul 1911/12 e prevăzut excedent de 59 milioane, iar pentru 1912/13 suma de circa 14 milioane. Bugetul cuprinde un credit de 33 milioane pentru executarea legii despre învățământul primar, apoi o augmentare cu 20 milioane sumelor necesare armatei și cu 11½ milioane la ministerul lucrărilor publice.

Sedința Societății Scriitorilor Români. Societatea literaților din România va ține astăzi, duminică, adunarea sa generală într'o sală a liceului Lazar din București.

Vor participa la adunare toți membrii societății, dintre care unii și dincoace de Carpați.

Duminică, 27 nov. st. v. societatea va da un banchet în onoarea domnului C. Arion, ministrul instrucțiunii publice din România, în sala de marmură a otelului Boulevard.

Chestia cretană. Consulii din Kanea (Creta) ai Franței, Angliei și Rusiei au declarat guvernului cretan că statele, ale căror interese le prezintă ei în Creta, nu se pot învoi la alterarea statului quo, avertizându-l în acelaș timp că trimiterea deputaților cretani în parlamentul din Athena poate avea cele mai triste urmări atât pentru Creta cât și pentru Grecia.

Incercătorii socotelilor rusești în Persia. Guvernul rus trimite guvernului persan de atâta vreme hârțuit un nou ultimatum. Deși la căpătâiul Persiei în agonie priveghează cu aceiaș evlavie diplomația engleză, rușii se simt de câțiva vreme neliniștiți în acest nobil oficiu de alți străini. Sunt străini, cari ar putea folosi perșilor demoralizați de atâtea șguduiri interne și tentative externe.

Impotriva acestora, cari ar putea să încurce socotelile făcute cu decenii înaintea asta, guvernul din Petersburg servește ultimatum.

„Oameni noi“

Pretutindeni, în Ardeal sau în România, când un om de cinste, indignat de atitudinea incalificabilă pe care „tribuniștii“ au adoptat-o față de partidul național român, întreabă: „Petruce faceți aceasta?“, tribunistul răspunde invariabil, senin, și-aproape inconștient de convins:

— Pentrucă ne-am săturat de vechituri! Pentrucă la vremuri noi, trebuie oameni noi. Pentrucă, în sfârșit, vrem să asigurăm triumful oamenilor noi grupați în jurul „Tribunei“.

Și dacă omul de cinste, care ar provoca acest răspuns ar săvârși imprudența să întrebe: „Cine sunt oamenii noi al căror triumf vreți să-l asigurați prin compromiterea unor triumfători consacrați?“, atunci de sigur i-ar trebui multă stăpânire de sine omului de cinste, ca să nu pufnească de răs când ar auzi rostindu-se, în fruntea oamenilor noi, numele d-lui Nicolae Oncu.

Și cu toate acestea n'ar avea dreptate, dacă ar râde omul de cinste. Practicile moderne ne-au învățat, că azi, cu puțină benzină, un ac și-un fir de ață se poate curăți și cârpi orice haină veche. Mulțumită telalilor, azi orice haină veche poate deveni nouă. De ce să ne mirăm dar, dacă o haină, pe care partidul național român a găsit-o prea învechită, atelierele de spălătorie și curățătorie chimică ale „Tribunei“ o vinde azi, amatorilor de lucruri ieftine drept haină nouă?

Da, desigur, în d-l Oncu sunt multe lucruri noi, din nefericire. Este nou în primul rând rolul trist, pe care a consimțit să-l joace spre compromiterea bătrânețelor sale. Din acest punct de vedere, d-l Oncu este, desigur, mult mai nou decât părintele Ciorogariu. Din nefericire, directorul seminarului din Arad a fost totdeauna așa cum este d-l dr. N. Oncu, de când a reușit să satisfacă gusturile de „noutate“ ale amatorilor de senzații variate din jurul „Tribunei“.

Dar dacă d-l Nicolae Oncu este în adevăr un om nou, și prin vârsta sa înaintată și prin rolul său de azi, nu 'nțelegem de ce numesc „tribuniștii“ om nou pe talentatul nostru poet, Octavian Goga? D-l Goga om nou? Nu, desigur. E vechiu d-l Goga și prin vârsta sa tânără și prin talentul său. D-sa a fost totdeauna un poet; este și azi un poet. D-sa a fost totdeauna un răsărât; a rămas tot un răsărât. Înainte se răsărătea contra apelor turburi ale Otului și-i invita valurile furioase să se mute în alte țări mai bune; înainte se revolta în versuri contra stăpânirii maghiare și a nedreptăților oligarhiei guvernante; azi se revolta în proză banală contra conducătorilor vrednici ai partidului național român. Prin urmare e consecvent. Revoltatul de ieri se revolta și azi. Dacă revolta sa azi nu mai țintește guvernul, vina desigur, nu e a d-sale. Se vede, că azi lucrurile s'au schimbat în bine, azi apăsarea s'a transformat în dulce îngăduire, nedreptățile în dreptate, suferințele în bucurie. Omul obișnuit să se revolte însă trebuie să continue a se revolta. Și de aceea îl vedem pe d. Goga răsărâtindu-se azi, împreună cu tovarășii săi de vârstă și de avânturi tinere, (adecă împreună cu d-nii Oncu și Ciorogariu) contra oamenilor bătrâni și vechi ca d-nii Mihali, Vlad, Vaida, Maniu și alți, moșnegi de această categorie, mucegați de vârstă și încultură.

Și poate deasemenea, că d. Goga să aibă

dreptate în revolta sa. Dacă coardele indignării nu mai vibrează în lira sa de nici o nedreptate și nici o apăsare, atunci numai românii și conducătorii săi pot fi vinovați, că poporul nostru suferă într-o vreme, când orice asuprire, orice nedreptate guvernamentală a încetat.

Deci, loc „oamenilor noi!”

Fantasio.

Declarație

În „Tribuna” de azi, nr. 254, cu iscălitura Sever Bocu, a apărut un articol intitulat „Pentru d. Al. Vaida-Voevod”, în care cetim următorul pasaj:

„Acum cinci ani, când cu chestia Vaida din cameră, au venit în redacția noastră în timpul nopții dd. Goldiș și Pop, cerându-ne în numele „disciplinei” nu numai să nu-ți luăm apărarea (adecă apărarea d-lui Vaida. Nota iscălitorilor), ci expressis verbis, „să-i dăm în cap” lui Vaida, care a făcut clubul de rușine, căci nu-i adevărat că ar fi cetit versurile și dânsii pe un om, care minte, nu-l pot susține”.

Afirmația cuprinsă în șirele aci reproduse, nu corăspunde adevărului. Noi, ce e drept, am intervenit la „Tribuna”, dar nu am cerut „Tribunei”, ca să-i dea în cap d-lui Vaida, pe care în ședința aceea furtunoasă din cameră l-am apărut cu trupurile noastre și pe care a treia zi unul dintre noi, d. V. Goldiș l-a însoțit dela hotel până în sala de ședințe, pe când se vestea prin Budapesta, că d. Vaida va fi ucis pe stradă, când va cuteza să se mai apropie de parlament, nici nu am afirmat nici odată, că d. Vaida minte, nici nu i-am cerut „Tribunei” absolut nimic în numele „disciplinei”, ci în numele nostru am rugat „Tribuna”, ca în chestia Vaida să nu publice nimic, ce ar fi în contradicție cu ținuta, pe care o va observa în această chestiune clubul deputaților naționaliști, căci în cazul contrar s'ar putea naște în marele public românesc asupra acestei chestiuni divergențe de păreri prea animate, ceace ar putea să fie păgubitor intereselor noastre naționale.

Nu am susținut niciodată, că d. dr. Al. Vaida nu ar fi cetit până la sfârșit versurile de sub întrebare, ci d. V. Goldiș a povestit numai cum după cetirea primelor șire din versurile recitate de d. Vaida în cameră s'au născut vociferări atât de îngrozitoare, încât nici d-sa, care era în apropierea d-lui Vaida, n'a mai auzit nimic din acele versuri.

Acesta este adevărul.

Dr. Ștefan C. Pop,
Vasile Goldiș.

A apărut:

„ȘTII ROMĂNEȘTE?”

de Ion Gorun.

Acest volum, foarte folositor tuturor, costă 1 cor. 35 fl. La comanda dela 5 exemplare în sus se va socoti numai 1 cor. de exemplar; librăriilor se trimite și în comision. Cererile să se adreseze autorului, București, Calea Victoriei 107.

Austria

Fr. Conrad von Hötzendorf

Din senin a picat joi seara târziu știri (vestită mai întâi de „Graser Tagespost”) că șeful statului major, general al infanteriei baron Tr. Conrad von Hötzendorf și-a dat demisiunea și va fi înlocuit.

Conrad von Hötzendorf e incontestabil, cel mai genial ofițer al monarhiei și soldat cum puțini sunt în Europa. Dânsul a organizat armata în spirit modern și a ridicat-o la nivel care sub multe raporturi servește ca model tuturor statelor. Iar convingerea despre virtuțile sale militare i-a câștigat iubirea întregii puteri armate, și a creat legenda cu opinia publică.

Lumea-l știa în plină activitate, asigurat de bunăvoința monarhului și de încrederea desăvârșită a arhiducelui Franz Ferdinand. Se știe de conflictul baronului Conrad cu ministrul de război Scönaich, care periclitase unitatea armatei și viitorul monarhiei cu concesiunile sale nenorocite, dar șeful statului major a eșit învingător din luptă, și Scönaich a fost dimis înainte de ce a voit. Iar generalul Auffenberg noul ministru mărturisește aceleași convingeri despre indivizibilitatea armatei și se legau așteptvri mari de conlucrarea celor doi șefi.

Din altă parte s'au pus acum piedeci în calea proiectelor ce șeful statului major, dator a griji ca țara să fie la tot momentul pregătită, a judecat a fi indispensabile. Ministrul de externe contele Aehrenthal a văzut încălcate itele relațiilor sale diplomatice prin dispozițiunile luate în conducerea armatei, s'a vorbit de concentrări la frontiera Italiei. Joi la amiază amândoi, baronul Aehrenthal și generalul Conrad au fost primiți în audiență la Majestatea Sa; atunci s'a decis că șeful statului major va trebui să cedeze. Urmarea a fost că baronul Conrad von Hötzendorf a demisionat.

Toate cercurile regretă despărțirea sa de locul distins ce l-a ocupat atât de glorios, ori câte distingeri i-se vor face cu ocaziunea, aceasta generalul Conrad e deja numit inspector al armatei, o poziție ce numai celor mai mari generali se încrede, și care înseamnă comandarea unei armate în caz de război.

Succesorul sau va fi locotenent-mareșalul camp. Bl. Schemua.

Cabinetul moștenitorului de tron Francisc Ferdinand s'a grăbit să dea un comunicat, prin care lămurește cauzele cari au îndemnat pe Maj. Sa să concedeze pe Conrad. Acestea se reduc la frecările dintre șeful statului major și ministrul de externe Aehrenthal, care nu admitea politica agresivă a celui dintâi. Temându-se să nu se producă încercături diplomatice în urma demisiei lui Aehrenthal, a fost silit să-l jertfească pe baronul Conrad. Concedierea lui Conrad n'are însă să fie privită ca o disqualificare a lui. În noua funcție ce o va ocupa, va avea ocaziune să-și pună în practică experiențele bogate ce și-le-a câștigat în cursul anilor pe terenul militar.

Comunicatul moștenitorului de tron a produs mare senzație în cercurile politice din Viena.

„Cinstea tineretelor mele”

Simpaticul „tânăr oțelit” și redactor la „Tribuna zilelor noastre” d. Eugen Goga în nr. 251 al „Tribunei” sub titlul: „Mistificare?” spunea că „trebuie” să contribuie și el „la spargerea nimbului de corectitudine, care trebuie să planeze cel puțin în jurul unui viceprezident de partid și president de club parlamentar”.

Și ca să-și facă deplin această îndatorire, simpaticul nostru tânăr reproduce din nou o convorbire, ce ar fi avut la Buteni cu d. dr. Teodor Mihali însinuindu-i acestuia declarația, pe cari d. Mihali nu le-a făcut și le-a desmintit. În fața desmintirii d-lui Mihali, d. Eugen Goga își susține afirmațiunile sale și pentru adevărul lor dă garanție cinstea tineretelor sale.

Acum, în fața acestei garanții de absolută valoare, părintele Mihail Cosma din Buteni: ne cere publicarea următoarei scrisori:

Onorată Redacțiune!

De mult nu mai citesc „Tribuna”, de aceea n'am știut mai înainte de ieșirea tîndrului Eugen Goga, împotriva d-lui dr. Mihali. Azi din întâmplare mi-a ajuns în mâni nr. 251 al „Tribunei”, în care a publicat Eugen Goga articolul: „Mistificare?”

Toate cele scrise în acel articol cu privire la d. dr. Mihali sunt neadevărate.

Cazul s'a întâmplat după adunarea populară din Buteni, în casa d-lui dr. Grozda. Vorbiam eu cu d. Mihali despre alegerea părintelui Lucaciu din Beiuș. Am zis între altele, că umblând în zilele din urmă prin Beiuș, am ajuns la convingerea, că toți tribuniștii din Bihor sunt mai mult sau mai puțin mangriști.

Tîndrul Eugen Goga, care ședea mai la o parte, auzind vorbindu-se de tribuniști, s'a interesat mai deaproape de obiectul convorbirii noastre, la ce d. dr. Mihali i-a zis: „Uite, d. Cosma spune, că tribuniștii din Bihor sunt mangriști”.

D. Eugen Goga a întărit cele spuse de mine povestindu-ne pățania d-sale cu protopopul Roxin, a mai spus apoi, că fratele d-sale poetul Octavian Goga are o scrisoare dela părintele Tulbure din Orade, în care stă scris, cum au fost în Bihor forțate subscrierile de aderență pentru d. vicar Mangra și că acuși „Tribuna” va publica scrisoarea părintelui Tulbure. La acestea a răspuns d. dr. Mihali, că politica vicarului Mangra a dat faliment, azi nici unghurii din partidul muncii și nici puținii români, cari la început aprobau pășirea lui, nu mai au încredere în el, pentru că nu a putut să facă nimic, de aceea e natural, că mangriștii azi numai sub firma „Tribunei” se pot afirma în viața noastră publică. Atât a fost tot. Intrând în odaie d. dr. Suciu, conversația a luat altă direcțiune. Despre „Românul” nu s'a vorbit acolo de loc.

Răpsăg, la 30 noemvrie 1911.

Cu deosebită stimă:

Mihail Cosma,
paroh ort. rom.

Mijlocește bani

pe ipotecă, amortizare
și cu cambii pe moșii, ori
case de chirie, sub condițiile
∴ cele mai favorabile ∴

Sücs F. Vilmos

Arad, Karolina-utca Nr. 8.

: Casă proprie lângă filiala poștală :

In urma acestei scrisori a părintelui M. Cosma suntem dispuși a crede, că d-nul Eugen Goga are memorie cam slabă, ceea ce deducem și din faptul, că d. Eugen Goga, când pentru adevărul minciunilor sale *dă garanție cinstea timerețelor sale* a scăpat din memorie anul din urmă, pe care l-a petrecut la școalele din Blaj.

CORRESPONDENȚE

DIN ROMANIA

București

— 17 nov.

Jubileul societății „Carmen”. — Novelli în București. — Un incident caracteristic. — De vorbă cu Novelli. — O nouă bibliotecă.

Concertul pe care l-a dat societatea corală „Carmen”, de sub conducerea maestrului Kiriac, — concert despre care s'a făcut la timp o scurtă dare de seamă în „Românul”, — a fost prilejuit de jubileul de 10 ani de existență pe care această bravă societate l-a împlinit anul acesta. Succesul, atât moral cât și material a fost imens. Dovadă: d. Kiriac s'a văzut nevoit să repete programul din seara de vineri 11 noembrie într'un nou concert care va avea loc la 30 noembrie.

Cu această ocazie, am căutat să văd pe d. Kiriac, solicitându-i un interview pentru ziarul „Românul” cu privire la activitatea societății „Carmen” al cărei renume a trecut de mult granițele și care a smuls atâtea aplauze la Lugos, Sibiu, Seliște, Cernăuți, Suceava etc. D. Kiriac a avut bunăvoință să-mi acorde convorbirea solicitată. Deci, în numărul viitor al „Românului” voi publica acest interview care, sunt sigur, va fi citit cu un viu interes, de cititorii „Românului”.

De marți Novelli și-a început șirul reprezentațiilor pe cari le dă în București cu prilejul retragerii sale din viața artistică. Novelli este, cu siguranță cel mai mare artist dramatic al vremii noastre. Prin trupa lui s'au perindat aproape toți artiștii mari contemporani ai Italiei, așa încât, se poate spune cu drept cuvânt, că realismul modern al teatrului italian datorește foarte mult lui Novelli în ceea ce privește execuțiunea.

Ca și la Paris, Novelli a avut la noi succese triumfale până acum. El este în deplinătatea forțelor sale și dacă o ușoară tuse nu i-ar întrerupe din când în când vorba prin accese nervoase, n'am înțelege ce l-a putut determina pe marele artist să părăsească atât de curând scena.

L-am văzut aseară pe bulevardul Elisabeta. Înalt, bine legat, mersul sigur. Deodată sgomotul mare ce domnește în centrul Bucureștilor, este învins de țipetele disperate ale unui copilăș. Un biet vânzător de ziare, fusese bătut de un alt băețăș, care i-a rupt și mai multe ziare. Lume multă începe să se adune în jurul lui. Novelli, simțitor la asemenea scene, își oprește plimbarea obișnuită înainte de spectacol, se întoarce, scoate o monedă de argint și o dădu copilășului care plângea.

Il salut și-i zic:

— Ești milos, maestre!

— Nu pot să văd copii plângând, — îmi răspunde el, cu glasul muiat de acea bunățate înduioșătoare, care este una din însușirile fundamentale ale complexului său talent.

Continuăm drumul împreună. Vorbim despre multe. El nu găsește destule cuvinte ca să-și exprime bucuria pe care o simte în București:

— La voi, par'că sunt la mine acasă. La hotel toată lumea mă cunoaște, am prieteni pretutindeni, publicul mă răsfată.

Ajungem pe calea Victoriei. Ne oprim în fața

unei vitrine bogată. Marele artist o admiră și apoi exclamă:

— Frumos, dar prea scump! În București toate lucrurile sunt atât de scumpe.

Scumpirea vieții dela noi a început să neliștească până și pe... Novelli!

Revista *Flacăra*, de sub direcțiunea d-lui C. Bannu, are succese din ce în ce mai meritate. Acum s'a anunțat, că în jurul acestei interesante publicații se va înființa și un institut de editură. Editura *Flăcării* se inaugurează cu *Biblioteca „Flacăra”*, al cărei prim număr va apare în ziua de marți, 22 noembrie st. v.

Primul număr din această bibliotecă — ale cărei volume se vor vinde numai cu 90 bani exemplarul — va publica *Memoriile principesei Elena de Racovița* sub titlul: *Furiile amorului*.

Bucureșteanul.

DIN ȚARĂ

Blaj

— 30 noembrie 1911.

O zi mohorâtă de toamnă. Intreaga natură își infățișează în un peisaj atât de trist, în suflet îți reînvie melancolia zilelor de toamnă.

Sunt doi ani de când sunetul lugubru al clopotelor a dus satelor din jurul Blajului vestea tristă, care în câteva ore a trecut ca un fior prin întreg corpul românilor: trista veste a morții învățatului canonic dr. Augustin Bunea. O jale a cuprins toate sufletele la auzul acestei vești. S'a prăbușit încă un stejar din codrul românesc, s'a prăbușit, ca să doarmă somnul vecinicii bărbatului ales, care era în puterea vieții, s'a stins lumina vieții lui căruia voia să muncască. Ne-a părăsit în viață, care a avut o dragoste nețărnută față de biserică și neamul său, bărbatul înflăcărat, care cu câteva zile încă înainte de moarte la adunarea din Alba-Iulia, a plâns cu lacrimi, ascultând strofa: „Preoți cu crucea n frunte... clătinând ușor din cap, ca și cum ar fi voit să zică: „da! da! preoții, luminătorii și conducătorii, ceice stau mai aproape de popor”. S'a stins viața bărbatului, care și-a cheltuit toate forțele pentru neamul său, „care așteaptă de mult o sfântă zi de sărbătoare!”...

Sunt doi ani de atunci și astfel se adaugă încă un inel la lanțul amintirii. Trec anii, în sufletele noastre însă se va întări tot mai mult amintirea preotului mare și a iubitorului sincer al neamului său.

Azi s'a comemorat moartea repausatului. Dimineața la 7 ore s'a oficiat parastas în capela seminarului pentru odihna sufletului repausatului. La 10 ore elevii seminarului și totodată ai mult iubitorii lor fost rector, au mers la mormântul repausatului. Aici, îngenunchiând în fața mormântului, s'au rugat pentru sufletul nepătat al bărbatului, care și-a iubit cu o dragoste nefățărîtă legea și neamul. După aceea au cântat în cor: „Cu adevărat deșertăciune sunt toate și viața aceasta este umbră și vis...” După prânz „Societatea de lectură a teologilor” a ținut o ședință extraordinară, în care președintele societății, d. Teodor Groza teolog c. IV. a relevat în culori vii viața și activitatea rep. dr. Augustin Bunea.

— Astfel se comemorează în Blaj an de an moartea acestui bărbat, care în întreaga sa viață și-a iubit cu cea mai curată și sineeră iubire credința și neamul, pentru care și-a cheltuit toată puterea minții, toată căldura inimii.

Crin.

Minciunița de zi a „Tribunei”

In legătură cu preainteressantul (?) caz al fostului nostru simpatic colaborator d. Alex. Șt. Vernescu „Tribuna” în numărul său de azi susține următoarele:

„Afacerea avea importanță numai când amicul său, Cehan, fost corector al nostru, concediat, fără asigurările noastre de stimă și iubire, și-a vândut proza sa murdară dlui Goldiș, în care-și bătea joc de d. Bocu, plătindu-i insolentele după calitate: cele mici cu bani mai puțini, cele mari cu bani mai mulți. Și nefericitul putea găsi o explicație”.

Șirele acestea ale „Tribunei” cuprind iarăș o infamă minciună. D. Cehan nici odată nu mi-a fost amic. Nu i-am cerut niciodată să scrie ceva la „Românul”. Nici eu, nici „Românul” nu i-am dat absolut nici un ban.

„Tribuna” va trebui să-și dovedească acuza, că eu i-aș fi dat d-lui Cehan bani, ca să insulte pe d. cavaler fără prihană Sever Bocu ori pentru vr'un alt serviciu de altă natură.

Dacă „Tribuna” nu-și va dovedi această infamă minciună, voi ruga pe domnii redactori ai ei să-mi împrumute din dicționarul lor special cuvântul potrivit, prin care în mod demn s'ar putea caracteriza această procedură a „Tribunei”.

Vasile Goldiș.

Răsboiul italo-turc

Turcii vor să atace Benghazi. — *Acțiunea navală a Italiei în apele turcești.* — *Pedepsirea beduinilor.* — *Scrisorile sultanului către monarhii Europei.* — *România amenințată?* — *Bombardarea Cnnstantinopolului.*

Telegramele turcești sosite astăzi confirmă știrea despre retragerea trupelor turcești de lângă Tripolis. Aceasta n'a îmbunătățit însă cu nimic situația italienilor. Planul original al turcilor era, să ia lupta cu trupele ialiene mai în interiorul țării, însă atitudinea șovăelnică a italienilor i-a făcut să abandoneze acest plan al lor.

Prin întărirea de trupe noi însă generalul Caneva a ajuns superior, așa, încât colonelul Neched a fost silit să-și retragă trupele mai îndărăpt, fiindcă, — cum însuși raportează — se temea, că italienii îi vor tăia linia de retragere. Comandamentul italian trebuie să fie însă cu multă băgare de seamă la aceea, că turcii vor începe de la spate lupte de guerilă, în cari triburile arabe provăzute cu cai sunt foarte potrivite.

Iar o luptă de guerilă condusă cu istețime ar putea să atragă într'o situație foarte critică armata ce operează în interiorul țării.

Turcii vor să atace Benghazi.

Roma. — După o telegramă din Tripolis, trupele turcești sunt tâbărite aproape de Benghazi și nu așteaptă decât sosirea mai multor cete de voluntari arabi, spre a ataca orașul.

An onoare să avizez pe mult stimații mei cumpărători, că mi-au sosit un mare asortiment de stufe noue

engleze și indigene
de toamnă și iarnă

și îi rog cu insitență să le cerce

Cu deosebită
stimă:

HIRSH ANTAL

atelier de croitorie modernă.

: A R A D, Piața Andrásy Nr. 18. :

Acțiunea navală a Italiei în apele turcești.

Milano. — Din sursă autorizată se anunță, că blocarea Dardanelor a fost numai amânată și că în cazul când eforturile puterilor pentru pace vor rămânea fără rezultat, Italia va face această acțiune navală sau poate alta asemănătoare.

*

Constantinopol. — Știrea după care Franța și Anglia ar fi fost rugate să intervie pentru a angaja Rusia ca să nu facă obiecțiune contra blocării Dardanelor este absolut falsă.

Italia răspunzând demersurilor făcute de puteri, le face cunoscut, că renunță la blocadă, dar că își rezervă dreptul unei acțiuni navale într'un alt punct al imperiului.

De oarece la cererea Austriei, Italia va renunța și la o acțiune navală pe coasta Adriaticei și la Salonic, e de prevăzut, că va face o demonstrație pe coasta Asiei-mici sau în Arhipelag.

Pedepsirea beduinilor.

Tripolis. — „Agentia Stefani“ află de pe teatrul războiului, că afară de câteva împușcături liniștea e desăvârșită acolo.

După știrile sosite din Benghazi, cavaleria italiană care făcea o recunoaștere în ziua de 27 curent, a fost atacată de o bandă numeroasă de beduini, omorând pe un soldat italian.

O coloană mobilă compusă din trei arme a fost organizată sub generalul Damico și însărcinată să pedepsească pe beduinii cari erau adăpostiți la o depărtare de 7 kilometri din avant-posturile italiene.

Coloana a sosit pe neașteptate și a atacat pe beduini, cari au fost învinși: aproape toți au fost uciși. Apoi italienii au bombardat satul unde beduinii găsiră în ajun adăpost și coloana s'a reîntors.

Pierderile italienilor ar fi de 42 morți și cam 30 răniți.

*

Constantinopol. — Ministrul de război a comunicat telegrama următoare a comandantului turc din Tripolis, Nechet:

O brigadă italiană a început azi dimineață un atac în direcția localității Ain Zara, spre a încerca să taie linia noastră de retragere. În urma apărării noastre energice, dușmanul s'a retras spre seară în pozițiunile sale de mai înainte. Totuș, linia noastră de retragere fiind amenințată, batalionul nostru s'a retras la Sukel-Djuma. Atunci coloanele inamicului au înaintat până la Henni.

Pierderea trupelor și ale voluntarilor sunt neînsemnate; cele ale italienilor sunt importante.

*

Constantinopol. — După ultimele știri din Tripolis, luptele continuă, și cu tot numărul considerabil de italieni, trupele turcești secundate de șeici și beduini se luptă cu un entuziasm indescriptibil.

Amănunte lipsesc.

Scrisorile sultanului către monarhii Europei

Constantinopol. — Fostul ministru de război turc Mahmut Muktar pașa a plecat la Viena și Berlin spre a înmâna împăraților Francisc Iosif și Wilhelm câte o scrisoare autografă din partea sultanului.

O astfel de scrisoare Mahmut Muktar pașa a prezentat și țarului Rusiei cu ocaziunea vizitei la Livadia.

Sultanul protestează în aceste scrisori contra Italiei, care calcă toate drepturile internaționale spre a-și putea realiza planurile sale.

Tot deodată sultanul declară, că Turcia este gata să înceapă tratativele de pace cu Italia dacă aceasta va accepta recunoașterea suveranității sultanului asupra Tripolitaniiei și Cirenaicei.

Miscarea flotei italiene.

Constantinopol. — Ministrul de interne a primit o telegramă din Ianina prin care se anunță

aparitia a patru vapoare italiene în apropiere de Tschamlik și că trei crucișătoare trecând pe lângă Lomnos au luat direcția spre sud.

Ultima luptă dela Tripolis.

Viena. — Din Milano se anunță, că ultima luptă dela Tripolis s'a dat nu pentru motive strategice ci diplomatice, voindu-se să se arete că italienii nu sunt asediați și reduși la inacțiune.

România amenință?

București. — „Adevărul“ este informat din sursă sigură, că în baza decisului unanim al consiliului de miniștri ținut sub președinția M. Sale regelui Carol, ministrul de externe a comunicat prin ministrul român dela Sofia ministrului de externe bulgar, că România va considera de casus belli, dacă trupele bulgare ar trece granița turcească și în cazul acesta ea va fi silită să-și trimeată trupele peste Dunăre.

Litere — Arte — Științe

Pe marginea lacului

— Schiță —

de Const. A. Giulescu

Vorbisem din ajun cu Lola, ca să ne găsim a doua-zi, în scapătul soarelui pe marginea lacului.

Venisem cel dintâi la întâlnire, și am stat pe o bancă pitită sub plopul înșiruit de-alungul drumului.

Orașul gemea departe, învăluit în nouri de fum, și peste vârfuri clipeau stoluri de porumbel albi.

Era toamnă!...

Frunzele cădeau rar, obosite par'că; iar peste suprafața lacului trecea un vântuleț sglombiu, înfiorând nufierii galbeni din păruște.

Un murmur dulce, de suflet pribeag, venea de undeva, din ariniști, adormind un stol de vrăbii, lăsate într'un arțar; și pe sub păduri îndepărtate, se lăsa pacea nopților târzii.

Ce frumoase, ce triste sunt serile de toamnă!... Au ceva din melancolia unei fecioare bolnave! Paliditatea din obrazul catifelat, și tristețea ochilor ei dulci!...

Așa sunt serile de toamnă!...

Am răzimat capul de speteaza băncii și am căzut pe gânduri.

Ce ușor te fură vremea când sufletul ți-e plin, și inima sglombie!...

Priveam pe întinsul apei, cum se fărâma globul soarelui în mănunchiuri de raze viorii

Punți de aur se încrucișeau peste suprafața lucie, și poduri de aramă se acățau de ramuri.

Toată lumea din afară, cu tot cuprinsul ei, se oglindea și'n adânc; pe când lacul nufierilor galbeni, tremura ca înfrigorat de o melodie dulce, alinătoare.

Târziu, am întors capul, și am văzut-o pe Lola gonind pe cărare.

De-abia își mai putea ține răsuflarea când a venit lângă mine. Cu obrazii ca vâpaia, și cu părul despletit în valuri, așa mi s'a lăsat în brațe. Lola, svăpăiată de Lola!...

„Și cât de dulce îi era, gura roșioară ca fragul părguit!... Și ce nebună a fost în seara cea, când amurgul îmbujora grădina, topindu-și focul globului în adânc!...“

Ne-am sculat, și am pornit-o rasna peste câmp!...

Din urmă părea că ne ajunge murmurul apelor, cu freamătul frunzelor și cu mirosul florilor!...

Cine ne-a strigat atunci pe nume?

Părea că un glas batjocoritor a pornit dintr'un desiș. Am alergat acolo; amândoi am alergat. Am răscolit frunzele, am colindat tufarele, dar n'am întâlnit nimic!...

Bombardarea Constantinopolului?

Constantinopol. — Consiliul de miniștri de alaltăeri, care a ținut până noaptea târziu, s'a ocupat de posibilitatea unei bombardări a Constantinopolului de către flota italiană.

S'a hotărât în primul loc, să se trimită o notă marilor puteri spre a le atrage atențiunea asupra gravității unei atari eventualități și a necesității în care se găsește Poarta de a lua din timp măsuri de apărare — cari, fără îndoială, vor pricinui pagube intereselor economice internaționale.

În al doilea loc, și în urma referatului miniștrilor de război și marină, consiliul a decis fortificarea de urgență a malurilor Dardanelor, concentrându-se acolo 60 mii de oameni, totodată se vor trimite mai multe tunuri mari în punctele strategice cari domină strâmtoarea.

Glasul acela răzător, părea că ne chiamă din altă parte, tot mai încet, și tot mai departe!...

Era o gaită, care căuta ceartă unui cintezei!...

Când am ajuns de partea cealaltă a lacului se pitea soarele după sprânceana dealului. Cerul era o flacăra, iar nufierii somnorosi se legănau ca s'adoarmă, par'că.

În marginea lacului, pe un trunchiu de ulm, am zărit doi bătrâni. Amurgul se juca pe fața lor bronzată, prin părul lor albit. Baba depăna pe un ghem, iar moșul frământa în mâinile-i osoase, un șir de mătăanii ruginii.

Cum stăteau fără să vorbească, păreau că-și socotesc în taină zilele trăite, într'o tinerete fără rost.

Nu le-am turburat liniștea, și ne-am dus!...

Dintr'o răspântie ne-am uitat în urmă. Soarele se culcase sub umărul dealului, și umbrele înserării coborau treptat, treptat de sus... Bătrânii se duceau încet pe cărare, pe când frunzele cădeau în urmă-le, arar, obosite par'că!...

Atunci, Lola s'a lipit și mai mult de mine, m'a cuprins în brațe, și mi-a zis:

„Uite, băiatule, ce tablou frumos: Două vieți care apun, sub un amurg de toamnă târzie!...“

Socializarea instinctelor

Care este datoria tinerilor

Am arătat într'un număr trecut cari sunt rezultatele nenorocite, pe cari sociologii le constată din cauza supremației, pe care instinctul a cucerit-o față de voință și la celelalte puteri nobile, cari alcătuiesc conștiința firei noastre slabe. Inconștiința ne stăpânește.

Lupta de emancipare de sub această stăpânire, iată ce propovăduiește tânărul moralist german Hans Wegener, în cartea sa intitulată „Noi tinerii“.

Cel mai puternic din toate instinctele cari ne stăpânesc este: instinctul sexual. Din pricina acestui instinct, în stare de continuă răsfrătire, femeia se depravează, iar bărbatul cade victimă celor mai murdare și primejdioase boale, celor mai degradatoare excese.

Pentru a ne feri de asemenea alunecări Wegener e de părere, că trebuie întâi să știm a voi; și al doilea să ne disciplinăm atenția, inteligența în genere. Omul nu trebuie să aibă altă femeie decât nevasta lui. Până când se însoară tânărul trebuie să rămâie cast. Este o prejudecată, ce nu se poate motiva pe nici o constatare științifică, afirmarea, că omul care caută să-și înfrâ-

neze pornirile instinctului sexual, slăbește din punct de vedere moral, sănătatea lui se sdruncină. Din potrivă, turburări intelectuale și slăbiri corporale se constată mai de grabă la aceia cari, sub pretext că slujesc o lege imperativă a firei, se dau la tot felul de excese.

Prin urmare, omul nu trebuie să aibă înainte de a se însura nici o legătură, deoarece, după cum spune moralistul german: „legătura înjosește pe femeie și constituie o mișelie pentru bărbatul, care a încheiat-o.”

O „amantă” de cele mai multeori mai de grabă scoboară pe bărbat la nivelul ei moral și intelectual, decât să se ridice la înălțimea iubitului ei. Și apoi tânărul pierde prin această „legătură” puțința de a simți o iubire adevărată. Adevsea puterile lui morale și fizice slăbesc în astfel de „legături”. De multeori chiar ele turbură viața întreagă a tânărului, și sdrobesc pentru totdeauna orice puțință de viață cinstită în viitor femeiei.

Și apoi, nu uitați durerea despărțirilor când dintr'o parte sau din alta iubirea a încetat. Și nu uitați, însă, pe nefericitii copii, cari se pot naște din asemenea trecătoare iubiri, vlăstare nenorocite, fii ai nimănui, lipsiți de cămin, de căldura iubirei părintești, de bucuria mângâierilor tatei și mamei adunați sub acelaș acoperământ de dragoste.

Dar dacă Hans Wegener este categoric împotriva legăturilor de dragoste cu femeie ce nu sunt soțiile noastre, d-sa recomandă în modul cel mai călduros prietenia cu femeile. Dar cea dintâi condiție, pe care trebuie s'o îndeplinească un tânăr, care-și caută o prietenă, e să lupte până ce-și va fi disciplinat trupul și sufletul. „Atâta timp cât nu ești deplin hotărât a voi să fi curat, atâta timp cât nu vei fi făcut progrese adevărate pe calea ce duce spre curăție, trebuie să renunți de a mai căuta prietenia unei femei”.

Insă și marele Multatulli a recunoscut nevoia pe care sufletul bărbatului o simte de a avea legături cu un suflet femeiesc, când a spus:

„Astfel, femeia înapoiază cu dobândă foarte mare, ceea ce a semănat în sufletul său omul pe care-l iubește. Ii dau sufletul meu întreg, fără să păstrez nimic. Sădesc cugetările acele în mintea ei, și după scurgerea timpului, găsesc un arbore în locul grăuntelui semănat, un fluviu curge acolo unde am lăsat să cadă o picătură, găsesc o stâncă unde am așezat o pietricică”.

Dar importanța pe care Hans Wegener o atribuie prieteniei între sexe, desigur în mod cam arbitrar, cel puțin dacă ținem seama de multele imperfecțiuni ale firei noastre, culminează în următoarele cuvinte:

„Deși căsătoria rămâne împreunarea cea mai înaltă și mai deplină, și cu toate că prietenia, de oare ce nu e o unire desăvârșită, nu va putea nici odată înlocui însurătoarea, totuși ea rămâne privilegiul cel mai nobil, singurul cu puțință, al legăturilor rodnice dintre sexe”.

Cu toate acestea, tânărul moralist german se vede silit să recunoască, în cele din urmă, că iubirea, care duce la însurătoare, cotopește toate puterile omului — pe cea sexuală, ca și pe celelalte — și le ridică la treapta cea mai de sus.

Un adevărat imn de recunoștință închină F. Naumann căsătoriei, această instituție... desnodată, după părerea ironiștilor moderni:

„Căsătoria e chemarea omenirii, e o adevărată creștere pentru oricine, un izvor de tinerețe veșnică, temelie, obârșia dintru început a vieții la olaltă și a muncii chibzuite. Dacă nu ai nici un cuvânt limpede și personal împotriva căsătoriei, trebuie să te însori.

Iar mai departe acelaș autor adaogă:
„Sunt oameni cari nu iau nici o hotărâre, așteaptă, așteaptă mereu; și la urma urmei, rămân tot neînșurați. Către aceștia grăiește biblia când îi cheamă prin acele cuvinte simple: „Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul!” Mărirea lui Israel au făcut-o familiile lui mari, și toate neamurile ar

trebui să aibă năzuința aceasta. Voința lui D-zeu e ca popoarele să aibă dorința de a crește. Când nu mai au voința aceasta, cad în patime primejdioase și-și pierd puterile de cari au nevoie în lupta pentru trai.

Dar stăpânirea pe care instinctul sexual o are asupra noastră, nu este numai pricina tuturor boalelor și degradărilor. Nu. Această stăpânire ne turbură în ceasurile de muncă, ne oprește de a ne concentra complect atenția asupra lucrului ce trebuie să ne preocupe. Plăcerea ce se cumpără dela femeile de rând, umple închipuirea de arătări cari, prin atracția lor puternică, se sapă cu temei în creier. Astfel, munca noastră e zădărnicită.

Nu e numai atât însă. Așa zisele „plăceri de iubire” ne turbură și odihna. Și aceasta este foarte grav. E foarte importantă problema odihnei. Din pricină că nu știm să ne acordăm adevărata odihnă de care avem nevoie, organismul slăbește, valoarea muncii noastre scade, și astfel omul nu-și poate da niciodată măsura întreagă a capacității sale.

Și această odihnă numai omul însurat și-o poate acorda. Numai căsnicia poate asigura omului și o muncă liniștită și o odihnă folositoare. De aceea Hans Wegener își încheie cartea pe care am analizat-o aci cu cuvintele:

„Toate împrejurările se unesc pentru a dovedi, că în căsnicie legăturile sexuale sunt binefăcătoare trupului și sufletului, atât timp, cât rămân orânduite, firești, regulate și despărțite prin restimpuri mai mult sau mai puțin îndelungate și că numai astfel pot asigura omului puterea, până la o vârstă mai înaintată. Iar această disciplină numai căsnicia o poate stabili”.

CĂRȚI ȘI REVISTE

A apărut nr. 2 (15 novembre) al revistei bucureștene **Tara Nouă** de sub direcțiunea d-lui senator Xenopol.

În acest nr. d. profesor Al. Xenopol publică un important articol intitulat „Starea românilor în cele dintâi veacuri ale stăpânirii ungurești”, din care a apărut numai prima parte; autorul studiază cu pătrunderea ce-i este caracteristică, și pe cât pot să-i ajute puținele documente ce-i stau la dispoziție: *Proprietatea la romani*, *Nobilimea română*, instituția *Voevodatului* și a *Knezatului*.

Restul sumarului nu mai puțin important este următorul:

Corneliu Moldovan: Ovidiu la Tomis (versuri).
D. Anghel: Floarea de Alves.
Gustav Baron Bedeus: Odisea (Homer).
Gustav Baron Bedeus: Trecătoarea dela Turnu-Roșu, (cu 12 ilustrațiuni).

G. Murnu: Odisea (Homer).
Emil Nicolau: Amintiri din teatru. — Moartea artistului Gr. Manolescu.

Nicolae Xenopol: România și Bulgaria.
Despre acest articol vorbim mai pe larg în altă parte a ziarului nostru.

Corneliu Moldovan: Cronica dramatică.
Leon Feraru: Pisica (versuri).
B. Nemțeanu: Cronica veselă, (versuri). Iubitei care nu-mi citește versurile.

Juvenul: Cronica zilei. — Ruperea tratativelor de împăcare dintre conservatori și conservatorii-democrați.

M. S.: Cronica informativă: Cărți, reviste străine, reviste române.

A. D. X.: Bibliografie.
Prețul abonamentului pe un an 18 lei. Un număr un leu și 50 bani.

Pentru Austro-Ungaria, abonamentul 10 coroane pe an.

INFORMAȚIUNI

Arad, 2 decembrie n. 1911.

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță vreme neschimbată.
Prognostic telegrafic: vreme neschimbată.
Temperatura la amiazi a fost de 4.8 Celsius.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 kgr.)

Grâu pe aprilie	Cor.	11.82
” ” maiu	”	11.70
Secară pe aprilie	”	10.36
Cucuruz pe maiu	”	8.43
Cucuruz pe Iulie	”	8.49
Ovăș pe aprilie	”	9.84

— *Luni fiind serbătoare*, Intrarea în biserică, numărul viitor al ziarului nostru va apare mercuri dimineața.

D-soara Florica Ciuciu va cânta la concertul de pian ce va aranja, cum a fost anunțat, sâmbătă, 9 decembrie n. în sala Bösendorfer din Viena, piese de Rubinstein, Liszt, Chopin, Saint-Saëns, Ed. Schütt și arabescuri pe o temă a valsului „An der schönen blauen Donau” de Strausz-Schulz-Erlor.

Sinodul mixt protopopes de toamnă al districtului protopopesc român gr-cat. al Sebeșului este convocat pe luni în 11 decembrie n. a. c. în biserica parohială română gr-cat. din Sebeșul-săseș, cu următorul program: Fix la orele 7 și jum. dimineața toți membrii sinodali se vor prezenta în biserica parohială română gr-cat. din Sebeș, spre a participa la s. liturgie. La orele 9 a. m. se va începe în numita biserică, sesiunea I. mixtă a sinodului, la care vor lua parte toți membrii sinodali. Sesiunea II. școlară, la care vor participa preoții, învățătorii și inspectorii școlari confesionali din tract. La ora 1 din zi prânz comun. La orele 3 d. a. sesiunea III. curat preotească, la care vor lua parte numai preoții tractuali. Sinodul e convocat de oficiul protopopesc gr. cat. al Sebeșului. *A. Păcurariu, protopop.*

Groznicul accident de aviațiune din Viena. Din Viena ni-se anunță: Pe câmpul de aviațiune dela Wiener-Neustadt s'a întâmplat mercuri o mare nenorocire. Pilotul italian Alessandro Mosca din Triest venise aci să se perfecționeze în pilotarea aparatului Illner. El ceru locotenentului Nittner să-l ia ca pasager pe aparatul său. După câteva evoluțiuni interesante, la aterizare aparatul pierzându-și echilibrul, s'a răsturnat. Mosca căzând peste cap, și-a spart craniul și a rămas mort pe loc; locotenentul a suferit o puternică comoție cerebrală. Starea lui e gravă.

Regele Petru I și imnul sârbesc. Un episod penibil s'a întâmplat la vizita regelui Petru I al Serbiei la Paris. Cu ocaziunea recepției la primărie, regele a fost primit cu musică; orchestra a intonat Marseleza și apoi imnul Serbiei. Librarul însă, dela care s'a procurat partitura pare a ignora că dela întronarea regelui nou statul sârbesc are alt imn, și că cel vechiu e oprit de atunci cu pedeapsă severă. Iar musicanții au cântat ce li s'a pus înainte. Astfel regele Petru a trebuit să asculte imnul lui Alexandru ucisul, și-a făcut-o aceasta cu sânge rege, ba la sfârșit a avut și prezența de spirit a mulțumi dirijentului pentru executarea precisă.

In grădina de iarnă a „Hotelului Central” condusă în spirit modern găsește Onor. Public beuturi și bucătăria care indestulește cele mai delicioase pretensiuni. După teatru cină caldă.

Pentru cununii și bancheturi, săli separate. Zilnic taraf de țigani de primul rang. In cafenea după teatru cină exquisit.

Cu deosebită stimă :

AUGUSTIN CSERMÁK
HOTELIER.

mai metodele de război care sunt în conformitate cu principiile dreptului de război care au fost recunoscute de toate națiunile civilizate.

Grupul rus regretă adânc inutilitatea străduințelor puterilor care au căutat un teren de conciliațiune, după convenția de arbitraj. Se speră că aceste încercări vor fi reînnoite în momente mai prielnice. În acest scop, grupul rus a însărcinat pe biroul său să se înțeleagă cu ministrul de externe spre a provoca o nouă încercare amicală a puterilor în scop de a pune sfârșit ororilor războiului și a restabili pacea europeană.

x Singurul scop, ca să-și crească copii tari și sănătoși îl ajunge fiecare mamă dacă își nutrește copiii în timpul creșterii cu oleiu de pește. Spre scopul acesta, este cel mai bun oleul de pește „Zoltan“ a cărui putere de nutrimant este foarte mare, ușor de mistuit, fără miros, cu gust bun și este preferit superior ori cărui alt oleu. Sticla su 2 coroane să capătă la farmacia Zoltán Béla, Budapesta și la toate farmaciile.

Aviz! Am onoare a aduce la cunoștința Onor. public românesc, că după o practică îndelungată, făcută prin Viena și Berlin, în primele ateliere și prăvălii, mi-am deschis atelier și prăvălie de ghete bine asortat în strada Grecilor Nr. 9 (Sassebeș) Sebeșul-săsesc. Atrag atențiunea On. cetitori, cum că efeptuiesc ghetele cele mai practice pentru picioare suferinde, și lucruri de fason, pentru cari garantez, că le execut conștiințios și grabnic după cerință. Comandele le trimit urgent, deslășiri și informațiuni dau gratuit. Rog sprijinul On. public românesc: Ioan Tincu, specialist de încălțăminte pentru picioare suferinde. Sászsebeș, str. Grecilor Nr. 9.

x Rostul medicamentelor în contra vanei de aur (emoroid) este să sisteze cauza constipațiunii, acestei boale neplăcute. Experiențele câștigate în spitalul general din Viena dovedesc că „Apa amară naturală Franz Iosef“ (Ferencz József), deja în decurs de câteva ore produce un scaun moale și cu toate ocaziunile alină durerile. Se capătă în prăvălie de apă minerală în farmacii.

ECONOMIE-FINANȚE

Banca națională a României

— Urmare —

Art. 16. „Banca poate cumpăra fonduri (efecte) publice, române, fără însă ca ea să poată poseda asemenea fonduri pentru o sumă mai mare decât jumătate din capitalul social vărsat“.

Articolii 17—29 cuprind normele administrative.

Art. 30. „Banca va fi obligată, ca în termen de 4 ani cel mult, să retragă din circulațiune biletele ipotecare emise în virtutea legii din 12 iunie 1877“.

Banca își începe activitatea la 1 decembrie 1880, în împrejurări financiare și monetare foarte nepriuncoase. Dispoziția vagă din articolul 14 nu lega banca de o cantitate anumită de aur sau de argint: În târgul liber plătindu-se în acel timp, un agiu de 1—2 la sută, era evident că banca era să peardă în curând puținul aur, ce-l avea, de oarece ea nu avea experiența trebuitoare pentru a introduce politica de prime. Raportul consiliului de administrație pentru 31 decembrie 1881 arată o emisiune de 69,889.530 lei, față de o rezervă de 21,336.342 lei argint și aur, fără ca să indice proporția dintre ambele metale. Raportul dela 31 decembrie 1882 arată o emisiune de 96,968.310 lei față de o rezervă de 23,838.163 lei, aur și argint, în proporție neindicată. Raportul pentru 31 decembrie 1883 arată o emisiune de 103,954.230 lei față de rezervă 34,519.945 lei argint, fără să se mai facă vr'o amintire de aur. De aci înainte nu mai figurează aurul, în rezervele băncei, stocul ei fiind alcătuit numai din argint. România mai avea acum numai juridicește etalonul dublu, de fapt căzuse în etalonul de argint. (Mihaiu, op. cit, I. 137).

În acelaș timp, 1880—1884, băncile de emisiune din apus, urmau o politică unitară spre întărirea etalonului de aur. Banca Franciei reduce argintul dela 1161 milioane franci la 1002 milioane, întrebuintând totodată diferite mijloace pentru asigurarea aurului ei. Banca imperială germană mai opera numai 560 milioane taleri de argint. Banca belgiană statorește, în 1879, stocul băncii din 4/5 aur și numai 1/5 argint. Guvernul italian limitează prin lege stocul metalic dela „Banca Romana“ și dela celelalte două bănci de emisiune, 2/3 aur și 1/3 argint. Numai în România se ignora curentul general. Urmarea a fost, că aurul apucând drumul străinătății, deveni rar în țară și încurând agiul se statornici permanent, luând proporții îngrozitoare, dela 2—25%! Perioada disagiului, dela 1884 la 1888, duce țara în strâmtoare enormă.

„Banca pierzând aurul, perde și cărna scontului, arama cea mai escelentă pentru stăpânirea pieței. Prin indiferența argintului față de orice scădere ori urcare a scontului, se rupe nervul cu târgul creditului și emisiunea biletelor nu se mai poate controla decât aproximativ“.

(Mihaiu, op. cit. I. 140). Intemeietorii Băncei Naționale având în vedere ținte mari, au crezut că realizarea acestora se poate efectua numai prin capital mare. Dar suma de 30 milioane lei era prea urcată pentru timpul de atunci, fapt, care a cauzat reducerea scontului la 4%, pentru a plasa acest capital, uzând și de întregul drept de emisiune, prin ceeace s-a produs o pleoră în circulația biletelor.

În 1885, guvernul contractează un împrumut de 26 milioane lei dela bancă, legându-se a plăti institutului pe tot anul câte 1 milion lei în decurs de 26 ani. Banca se învoește și termenul ultim al plății se prelungeste până în 1912, deși privilegiul ei mergea numai până la anul 1900. Pentru ea totuș plata să se poată face, se prelungeste și privilegiul băncei până la 1912.

În schimbul sumei de 26 milioane lei, Banca putea emite bilete fără să poșeadă o echivalentă de acoperire metalică, putea să le emită parte rezerva de o treime basate numai pe obligamentul de plată al guvernului.

(Va urma.)

Gavril Todică

Rubrica de șach

sub conducerea maestrului Gheorghe Maroo (Viena).

Partia XVI. (Franceză.)

În ziua primă a turnirului din Karlsbad, 21 august n. 1911, a fost jucată partia franceză (1. e2—e4, e7—e6) ce glosăm, între Spielmann (alb) și Alapin.

Alapin, născut în 1856 la St.-Petersburg, e teoretician cu autoritate, și a participat la mai multe întreceri.

Spielmann e cu mult mai tânăr (s'a născut în 1884 la Viena), dar a luat premii la diferite turniruri internaționale.

Table with 2 columns: Spielmann and Alapin. Moves: 1. e2-e2 e7-e6, 2. d2-d4 d7-d5, 3. Cb1-c3 Cg8-f6, 4. Fc1-g5 Ff8-e7, 5. e4-e5 Cf6-d7, 6. Fg5xe7 Dd8xe7, 7. Cc3-b5 Cd7-b6, 8. c2-c3 a7-a6, 9. Cb5-a3 Cb8-c6!

O inovațiune extraordinar de interesantă.

Table with 2 columns: Moves for Spielmann and Alapin. Moves: 10. f2-f4 Fc8-d7, 11. Cg1-f3 Cc6-d8, 12. Ff1-d3 f7-f5, 13. e5xf6 („en passant“) g7xf6, 14. Dd1-d2 Cd8-f7, 15. O-O-O O-O-O, 16. Td1-e1 De7-f8, 17. f4-f5

Altcum urmează f6—f5 și Cf7—d6—e4.

Table with 2 columns: Moves for Spielmann and Alapin. Moves: 17. e6xf5, 18. Cf3-h4 Cf7-d6

Table with 2 columns: Moves for Alapin and Spielmann. Moves: 19. Dd2-f4 Th8-g8, 20. h2-h3 Tg8-g5, 21. Ca3-c2 Cd6-e4, 22. Th1-f1 Fd7-b5?, 23. Fd3xb5 a6xb5, 24. Ch4xf5 Tg5-g2, 25. Ce2-e3 Tg2-g6

Atac strășnic era posibil aci cu Tg2xb2. Dar consecvențele nu puteau fi prevăzute în timpul scurt.

Table with 2 columns: Moves for Alapin and Spielmann. Moves: 26. Ce3xd5 Cb6xd5, 27. Df4xe4 Df8-f7

Configurația:

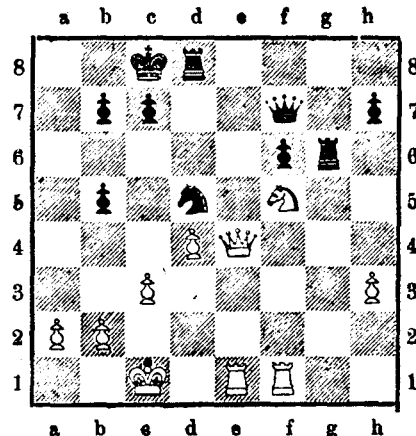

Table with 2 columns: Moves for Alapin and Spielmann. Moves: 28. a2-a4 b5xa4, 29. c3-c4 Cd5-b4, 30. d4-d5 Rc8-b8, 31. De4-f3 Td8-e8, 32. Df3-a3 c7-c5, 33. Cf5-d6 Te8xe1+, 34. Tf1xe1 Df7-d7, 35. Te1-e8+ Rb8-a7, 36. Cd6-c8+ Ra7-b8, 37. Cc8-d6+ Rb8-c7, 38. Cd6-b5+ Rc7-b6, 39. Te8-e6+ Rb6-a5, 40. Da3-e3 f6-f5, 41. Cb5-c3

Mai puternic ar fi fost Cb5—d6

Table with 2 columns: Moves for Alapin and Spielmann. Moves: 41. b7-b6, 42. Te6-e7 f5-f4, 43. Te7xd7

In lipsă de timp. De3xc5 era mai aproape.

Table with 2 columns: Moves for Alapin and Spielmann. Moves: 43. f4xe3, 44. Td7-a7+ Cb4-a6, 45. Rc1-d1 Tg6-g2!, 46. Cc3-e2 b6-b5, 47. c4xb5 Ra5xb5, 48. Ce2-c3+

Preferabil Ta7—e7.

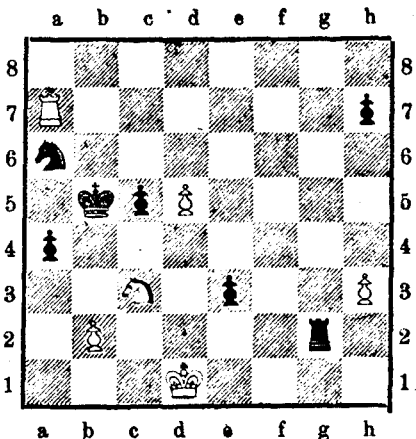

Table with 2 columns: Moves for Alapin and Spielmann. Moves: 48. Rb5-c4!, 49. Cc3-e2 Ca6-b4, 50. Ta7xh7 Cb4xd5, 51. Th7-h4+ Rc4-b3, 52. Th4-h8 Rb3xb2, 54. Th8-b8+ Cd5-b4

Resignează.

Deslegarea problemelor 15—17

n'a fost publicată la timpul său; ca să nu fim în restanță, și pentru cei ce s'au ocupat de acelea, le dăm aci și în numărul proxim.

Problema 15, de A. Moselly (V. Nr. 139).

Alb (8): Re7. Fh7. Cf6. Fb4. Tf4. Tg4. Da2. Ce1.

Negru (14): Fa7. d7. a6. h6. Fb5. Tc5. d5. Re5. g5. Tc3. Ce3. c2. Cd2. Dg1.

1. Da2—c4 (Regina se expune a fi atacată din 6 părți. Amenințarea: 2. Dc4—d4 mat).

- a) 1. . . Fb5xc4 2. Cf6xd7
b) 1. . . Tc3xc4 2. Ce1—d3
c) 1. . . Tc5xc4 2. Fb4—d6
d) 1. . . Cd2xc4 2. Ce1—f3
e) 1. . . Ce3xc4 2. Tf4—f5
f) 1. . . d5xc4 2. Fb4xc3
g) 1. . . g5xf4 2. Dc4xf4
h) 1. . . Tc5—c6 2. Cf6xd7
i) 1. . . Cd2—b3 (ori e4, f3) 2. Ce1—f3
j) 1. . . Ce3—f3 (ori xg4) 2. Tf4—f5.

Problema 16 de dr. H. L. Atkinson. (V. nr. 144.)

Alb (8): Ce8. Fh7. Tg6. Ra5. Te3. f3. Fh2. Cf1.

Negru (7): c7. g7. Fh6. e5. Rf5. Cd3. h3.

1. Fh2—f4 (amenință Tg6—f6).

- a) 1. . . e5xf4. 2. Tg6xg7.
b) 1. . . Cd3xf4. 2. Cf1—g3.
c) 1. . . Fh6xf4. 2. Ce8xg7.
d) 1. . . Rf5xf4. 2. Tg6—g4.
e) 1. . . oricum 2. Tg6—f4.

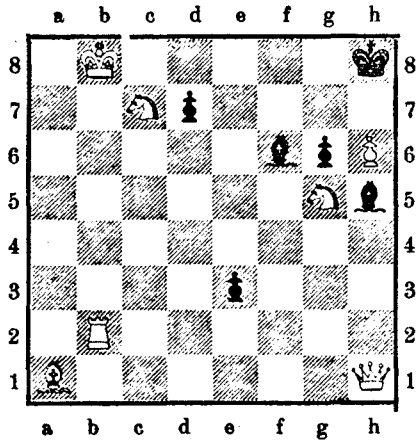
Problema 19 (nouă).

De Adolf Norlin, Stocksund (Svedia)

Alb (7): Rb8. Cc7. h6. Cg5. Tb2. Fa1. Dh1.

Negru (6): Rh8. d7. Ff6. g6. Fh5. e3.

Deslegarea e surprinzătoare. — Mat în trei trăsături.

Bibliografie

A apărut nr. 3 din „Revista balcanică“ organ al intereselor românești din Orient cu următorul sumar:

Invățătură din trecut. Răsboiul italo-turc. Din poezia populară neo-greacă. Răspuns Eforiei din Scopia. Teatrul la turci. Intr'o chestie personală. O lămurire d-lui N. Iorga. Deutsches Volkblatt despre aromâni. O scrisoare a d-lui V. Diamandi, cu ocazia uciderii mitropolitului din Grebena, Starea economică a românilor din Veria. Vechea Serbie și albanezii. Junii turci și aplicarea constituției.

Abonamentul pe un an pentru România, Serbia, Bulgaria și celelalte țări e de 10 lei, iar pentru Turcia 30 piaștri.

Tot ce privește redacția și administrația se va trimite pe adresa d-lui Ary G. Murnu, Hotel de France (107), București.

„Viața Românească“ No. 10. Cu următorul sumar: G. Galaction: Pădurarul Ion Bentu. — G. Topârceanu: În noapte (Versuri). — I. Botez: Caracteristice naționale din limba și literatura poporului englez. — D. Anghel: Scrisorile... — Dr. Ioan Urban Iarnik: Aniversarul al 50-lea al Centralei Culturale Române din Ungaria. — St. O. Iosif: Scrisoarea lui Goga (Versuri). — A. Philippide: Pseudostiința contemporană. — M. Codreanu: Unei femei (Sonet). — Colaboratorii revistei: Documente omenești (Un cerșitor). — Alice Călugăru: Munca (Versuri). — Radu Rosetti: Despre scăderea populației jidovești din România în ultimul deceniu și despre cifra ei actuală. — Colaboratorii revistei: Note pe marginea cărților (Reflecții melancolice). P.: Cronica artistică (Societatea Națională de Arte Frumoase. Societatea Artiștilor Independenți). — D. Călugăreanu: Cronica științifică (Lumina ultravioletă). — I. G. Duca: Cronica externă (Chestia Tripolitaniei). — T.: Cronica teatrală — Iași. — G. T.: Cronica veselă (Doleanțele unui cronicar teatral). — P. Nicanor & Co. Miscelanea (Două comemorări: Kogălniceanu — Eminescu. — Academia d-lui Duiliu Zamfirescu.)

A apărut

„LA MASA CALICULUI“

Schițe și nuvele de Caton Theodorian.

Se găsește la toate librăriile din Ardeal pe preț de 1 cor. 50 fl., sau la autor, București, str. G. D. Pallade 49, în schimbul costului plus 10 fl. porto.

La Librăria diecezană din Arad se află de vânzare:

Calendarul pe anul bisect dela Hristos 1912, cu un cuprins bogat de articole literare, economice, poezii, glume și cu mai multe ilustrațiuni, între cari amintim pe a apostolului neamului Nicolae Iorga și a marelui mecenat Vas. Stroescu. Cu șematismele diecezei Arad și Oradea-mare. Prețul unui exemplar cu șematism . . . 50 fileri fără șematism 30 fileri Revanzătorii capătă rabat.

POȘTA REDACȚIEI.

F. C. în B. Avem prea mult material literar. N. în C. — Idem.

Redactor responsabil: Atanasiu Hălmăgian.

Cereți!

În tot locul, precum în restaurante, în cafenele și în berării, foile partidului național român:

„Românul“ și „Poporul Român“.

Vărosmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern.

Supraveghiere medicală continuă (constantă). Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Boulevardul Ferencz-körut 29.

Director-șef: Dr. A. Cozmața.

Consultățuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m. Telefon 88—99.

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL“.

Roza dela Disentis

de H. Zschokke.

Trad. de Iunius.

(72) — Urmare. —

După moartea baronului, mama sa mașteră o aduse cu dânsa la Viena, avea însă și acum voce să mă cerceteze din când în când.

Eu nu-i ascundeam dântăi nimic, nici ea mie. Astfel aflai, că i-a cerut mâna Malariva, mai târziu apoi simpatia crescândă a copilei pentu D-ta D-le Prevost. Eu îmi ținui de datoriună să o fac băgătoare de seamă.

Buna față nu a înțeles încă, de ce am admoniat-o, căci era nevinovată și nu vedea nici un pericol. Iată însă că aplecarea nevinovată pentru tânărul amic al casei se aprinse mai tare, prefăcându-se în focul dulce al celei dintăi și celei de pe urmă dragoste, care-i dete putere să nu se lase legată contra inimei sale odată cu capul. D-ta de altfel cunoști tăria Elfridei de voință... Ascultă mai departe și nu blăstăma înainte de vreme! D-ta ai cunoscut și pe Malariva, care era o rudă îndepărtată a baronesei. Cu o rafinerie și o subtilitate de necrezut aproape, de care era apt vicleanul și mlădiosul italian, el se prezintă pretutindenea drept

cel mai infocat, mai fervent apărător și lăudător al baronesei. În acelaș timp începu însă să te invidieze pe D-ta pentru încrederea, ce ți-o arăta baroneasa și să bănuiască înclinarea Elfridei pentru D-ta. Când te ura mai grozav și află că ai fi în legătură de înrudire prin sora D-tale cu casa de Șauenstein și pe deasupra de viță veche, promise să jertfească osteneală, timp și bani spre a-ți câștiga un oficiu onorific amăsurat talentelor D-tale în slujba împărătească. Avea legături bune cu persoane supuse și influente. Elfrida și baroneasa nu știau cum să-i mulțumească. Era vorba să te surprindă plăcut într'o zi cu nu știu ce denumire. Elfrida și baroneasa se lăsau ameteite de bucurie în această speranță dulce și se imbiară să aducă orice jertfă în bani. Vezi d-le Prevost cât sunt de bine informată asupra a tot ce te privește pe D-ta, și până a nu avea onoarea a te cunoaște.

— De fapt D-șoară, — zise Flavian din fața căruia se cetea la amintirile acestea ale trecutului ironie și ciudă, — dela D-ta aflu amănunte, pe cari eu nu le-am cunoscut.

— Foaia se întoarse repede însă, — urmă Paulina. — Într'o seară contele se infățișă întunecat, supărat și distras în fața damelor, injurând printre dinți plăcerea de-a flecări în socoteala fiecărui a vienezilor, ațitând astfel curiozitatea femeilor cari nu-l slăbiră din rugăminte, să le spună de ce-i supărat. În fine dânsul, — le împărtăși bărfelile mișelești puse în socoteala D-tale, d-le Prevost.

Prevost înălță din umeri și adause: — Și in-

ventate de el, mișelul. Știu! Și amândouă damele grăbiră să-l creadă numai decât!

— Oh nu! Era doară prea grozav, prea de necrezut, ceea ce spunea. Inchipuiește-ți numai, le spunea, cât de rău a fost primit de o persoană dela curte la care s'a întrepus pentru d-ta. Persoana aceasta l-a respins scurt pofindu-l să nu i-se mai adreseze cu alte rugări în aceasta chestie. deoarece din informațrunile luate reese, că tânărul biindenez, care-și face studiile în Viena este demult suspect înaintea poliției, în relații secrete cu francezii, amestecat în manopere demagogice, scrie și răspândește cântece revoluționare, duce chiar o viață imorală, a sedus o fată tânără, cu care trăește în relații nepermise ș. a. m. Persoana înaltă s'ar fi exprimat în fine nefavorabil despre d-na de Grienburg, căci se face suspectă suferind în casa ei un aventurier. Față de contele a fost chiar mult mai aspru, căci zicea persoana influentă în chestie, cum a și îndrăznit contele se recomande în slujbă împărătească un om a cărui loc va fi în viitor în temniță sau va fi alungat din țeară peste graniță!

— Știu, știu d-șoară, — răspunse indignat Flavian la aceste cuvinte. — Pentru ce au păstrat însă tăcere față de mine? De ce n'au vrut să mă asculte și pe mine?

— N'au voit să te măhnească. N'au vrut să te ațate la vr'un pas pripit. I-ți poți inchipui cât erau de indignate Elfrida și mamă-sa mașteră la auzul acestor bărfeli. Mai indignat însă decât ele amândouă era însuș contele. (Va urma)

O crescătoare (bonă)

pentru un copil de 3 ani, află aplicare imediată la o familie românească. Leafa: **30 cor.** lunar și proviziunea întreagă. — A se adresa la administrația ziarului „Românul“.

Se caută

un candidat de avocat

cu praxă bună pe lângă condiții favorabile, în cancelaria,

Dr. Ioan Margita,
advocat în **Algyógy.**

Caut

un candidat de avocat

cu praxă bună pe 1 Decembrie. Condiții foarte favorabile.

Dr. Alexandru Morariu,
advocat în **Ihaşfalău (Erzsébetváros).**

Aviz. Sprijiniți pe **M. Radu,** croitor român în Cluj strada Jokai No. 2!

Recomand
canari cu tril nobil

din propria, prăsilă în mare, cu prețul cel mai ieftin, exemplare excelente cu voce foarte plăcută și tremurătoare: Expedarea o fac cu poșta (rambursă) pe propriul meu rizic garantând pentru sosirea nevătămată sănătoasă și veritabilă a exemplarelor. Bărbătușii cântăreți cu 8—10—12—16—20—25 cor. Femeiuște cu 3—4—5 cor. Catalog de prețuri și îndrumări pentru tratamentul paserilor canarice la cerere trimis cu plăcere fiecărui, gratuit.

ISIDOR MURGU
— prăsitore mare de paseri canarice —
LUGOJ, STR. GURAN Nr. 19.

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu becuri, execută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătere.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată încrederea subscriberului și va fi pe deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport

poți căpăta cu prețurile cele mai moderate dela firma

KOCH DÁNIEL

întreprindere de instalare a sonerilor și telefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Cumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte
recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.

ARAD, str. Weitzer János,
(Palatul minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

Telefon 162.

Telefon 162.

MORIȚ REUSZ și FIUL

depozit de cărbuni de Prusia, cocs și lemne
ARAD, piața Boros Béni Nr. 12.

Avem onoare a recomanda calitatea cea mai bună pentru încălzit

500 Kg. cărbuni Salon-Prusian de încălzit
à Cor. 5.—, **500 Kg. cărbuni Prusian-găzos, zdrobit** à Cor. 5'20.

Pentru mașina de călcat bucăți cernute
cărbuni de lemn de fag
— trimis acasă cu preț convenabil. —

Cu deosebită stimă

MORIȚ REUSZ și FIUL.

Fabrica de granit, syenit
industrie de marmoră și
ciselare de peatră a lui

Iosif Nagy

Brașov, str. Fântânei Nr. 50.

primește și execută ori-și-ce fel de lucrări la clădiri, monumente mausoleuri în orice fel de stil. Liferează lucrări de marmoră pentru mobilaturi. În urma modernului aranjament de fabricație, prețuri ieftine. Din depozitul meu bogat de monumente, în care efeptuesc **vinderei în mare și în mic** liferez colegilor de branșe și obiecte singuratică, în prețul de fabrică.

PRIMA ȘI CEA MAI VECHIE
CASĂ DE CLAVIRE

ESTE A LUI

FRANZ ȘI ALBERT RENNER

IN

TIMIȘOARA-IOSEFIN STR. HUNYADI 12.

MARE ASORTIMENT DE

PIANE, PIANINE ȘI HARMONII.
CALITATEA CEA MAI BUNĂ

∴ PREȚURI IEFTINE. ∴

Am onoarea a aduce la cunoștința P. T. public, din loc și jur, că am deschis în Arad strada Deák-Ferene Nr. 8 **Croitorie de haine civile și uniforme după cerințele de azi.** Pregătesc după măsură, comande de tot felul ca salon, sport, militare și uniforme de sărbătoare ungurești, după moda cea mai nouă, execuția cea mai elegantă, prețuri convenabile. În urma cunoștinții speciale, după o praxă de 15 ani sunt în poziția să satisfac pe deplin cele mai delicate dorințe sub orice formă. Depozit permanent de stoffe, stând în legătură cu cele mai renumite fabrici din țară și străinătate. Comandele din loc și jur le efeptuesc în cel mai scurt timp și la dorință mă prezint în persoană atât în loc cât și în provincia. — Cer sprijinul Onor. P. T. public din loc și jur și rămân

Cu deosebită stimă:

GIANOTTI NÁNDOR

Croitor civil și de uniforme.

ARAD, Str. Deák-Ferencz 8.**Ocaziune de procurat mobile!** **Székely és Réti**

Cu considerație la plusul de producție, dela fabricanții de mobile

din **Murășvașarheiu, piața**
: **Szechenyi Nr. 47.** :

Se pot provedea cu cele trebuincioase mai ieftin. Persoanelor solide pe lângă solvire în rate și fără ridicarea prețului. Mobilă de mirese, în alegere uriașă. La cerere se trimis în provincie bogate colecții de mustre.

Noutăți igienice de gumă și bășică de pește.

Specialitate preservativă fabricat veritabil francez și american în pachete originale.

Recomandată de medicii!

Garanță.

Nou!

„Fatime“ I și II calit. Prețul 1
— duzină 6 și 8 coroane. —
„Semiramis“ I și II calit. Prețul
— duzină 10 și 12 coroane. —

Ambele feluri de preservative sunt cele mai excelente produse din această specialitate și se pot procura exclusiv la mine.

NOU! „Auto vaginal spray“ **NOU!**

Cel mai sigur și mai practic mijloc de prezervare a veacului nostru. Prețul per bucată **15 cor.**

Se trimete direct prin fabrica de instrumente medicale și articole de gumă

KELETI I. Budapest, IV.,

Koronaherceg - utca 17. Prov.

Cereți gratuit și francat preainteressantul meu cel mai nou preț curent ilustrat cu peste 3000 de ilustrațiuni.

Fondat 1878.

Telefon 13-76.

Mijlocitori se caută în fiecare oraș cu proviziune considerabilă.

Preluare de ospătărie.

Am onoarea a aduce la cunoștința onor. public că am preluat

Ospătăria Park

(„Park-vendeglő“).

unde sub conducerea mea să capătă peste zi în orice timp mâncări bune și beuturi curate. — De serviciu prompt și cu acuratețe asigur pe onor. public dinainte și aștept sprijinul onor. public.

Cu stimă :

Albert Kaiser
ospătar.

Imprumuturi

cu amortizație și imprumuturi pentru funcționar, **vinderea și cumpărarea de moșii și parcelarea lor** o mijloceste mai avantajos:

Biroul de intermediare :

Vig Lajos

Arad, Arpád-tér Nr. 5.

∴ Telefou Nr. 671. ∴

Desfacere de prăvălie!!!

Marfa din magazinul meu voi vinde-o

cu prețuri foarte reduse.

Desfacere autorizată s'a început de câteva zile.

In săptămâna asta se vinde:

mănuși de pieleglacé pentru dame, specimene fine, negre, albe și colorate.

Părechea **75 cr.**

Stofe pentru costume și haine

negre și în toate colorile.

GYAPJAS LAJOS

măestru zidar diplomat

ARAD, str. Illés nr. 38.

(Casa proprie).

Primește ori-ce lucrări : în branșa aceasta. :

Face și execută planuri de zidiri pe lângă prețurile cele mai moderate.

Pentru sezonul de toamnă și iarnă!

:: Recomand magazinul meu bogat asortat în ::
pălării de bărbați, albituri, cravate și mițe.

Mare asortiment de pălării-de băieți pe lângă prețuri fixate. Totdeodată recomand

≡ atelierul meu de blănărie ≡

pentru toate lucrările ce cad în branșa aceasta pe lângă serviciul cel mai prompt.

Cu stimă :

IOAN BALINT „JANOS“
Timișoara-Fabric. Palatul orașului.

„ATLANTICA“
prăvălie specială de

**: Cafea :
: Tea Rum :**

ARAD, Piața Andrásy Nr. 20.

(în fața casei comitatului).

Telefon pentru oraș și comitat 609.

PRIMA FABRICĂ de MOBILĂ în VĂRȘET
LEONH. SCHULZ

PROPRIETAR:

Văduva HUGO APFELBAUM

CEL MAI MARE DEPOSIT DE
MOBILĂ ÎN UNGARIA DE SUD.

CALITATE PRIMĂ! — PRODUCERI PROPRII
PREȚURI MODERATE.

VĂRȘET STR. KUDRITZER
No. 11 și 16.

(TÂRGUL LEMNELOR). — ÎNTEMEIATĂ LA 1865.

HOFFMAN SÁNDOR

ARAD, (Palatul teatrului).

Pânze și șifonuri

Confecție pentru dame și fete. — Covoare, perdele, plapome, blănării.

Se vând

cu prețuri uimitoare de ieftine, până ce se va desface asortimentul

Flanele tenis fine în preț de 25 cr. Flanele de dame în toate colorile.

Rog priviți ga-
lantarele mele!!

La administrația ziarului

'Românul'

se primesc anunțuri cu prețurile cele mai moderate

Cassa de păstrare (reuniune) Săliște.

Primește depuneri spre fructificare fără anuț cu 4 procente, pe lângă anuț cu 4 procente și jum. la sută — iar depuneri mai mari cu 5 procente. Depuneri și ridicări se pot face și prin Cassa de păstrare postală. Darea de camete o plătește institutul. Acordă împrumuturi: pe cambii, pe ipotecă replătibile în rate sau în anuități, pe obligațiuni cu caventați, ca credite de Cont-curent pe lângă asigurare ipotecară sau de valoare (acții și efecte publice). Dobânda variază între 8 procente și 6 procente la sută, după mărimea împrumutului și asigurarea oferită. Schimbă, adevă cumpără și vinde, orice fel de monede streine cu, cursul zilei.

Dirrecțiunea.

Au sosit cele mai frumoase și mai noi ghete de vară și toamnă.

Ghetele de bărbați și dame Salamander

cu renume mondial, se capătă în culoare galbină și neagră cu 16 coroane 50 fleri exclusiv la mine.

Weinberger János

prăvălie de ghete de rangul I-ii.

Arad, plața Andrassy Nr. 20.

Comanțele din provincă se execută încă în aceeași zi.

25 (11)

Fiți atenți la firmă!

De astădată publicul — din cauza marelui aglomerării de mărfuri — va putea cumpăra ieftin. Spre orientare las să urmeze un scurt extras :

Cămăși tricot, căptușite cu pilsă dela	75 cr.	Cătrințe	dela 25 cr.
Pantaloni tricot, căptușiți cu pilsă	75 "	Jambiere pentru femei	75 "
Cămăși fine pentru bărbați	99 "	Ghete femeiești de iarnă	60 "
Cămăși fine bărbătești cu pieptul de mătase	120 "	Umbrele de mătase (ottoman, extrafine)	165 "
Gulere în toate formele	18 "	Bonete elegante	100 "
Manșete colorate sau alese	19 "	Galoși	125 "
Ismene fine	45 "	Mănuși de piele	90 "
Mănuși de piele	50 "	Corsete fine	48 "
Gramofoane	8 fl.	Geantă de mână pentru dame	25 "
Plăci duple, diametru 26 cm.	90 cr.	Trico pentru copii	30 "
Păpuși	275 "	Ciorapi (patent)	15 "
Ploiere de mătase pentru domni	170 "	Gaine de trico pentru fete	75 "
Ghete cu talpă dublă pentru domni	60 "	Imbrăcămintă de iarnă	120 "
Bretele	25 "	Hhete cu șirete pentru copii	55 "
Cămăși de pânză fină pentru femei	55 "	Bretele pentru copii	04 "
Corsete brodate	81 "	Șăpei tricotate pentru băieți	82 "
Cămeși tricotate pentru femei	50 "	Batiste pentru copii	04 "
Trico pentru femei	59 "	Mănuși împletite de iarnă	15 "
Ciorapi de iarnă femeiești	25 "	Jambiere pentru copii	35 "
Mănuși tricotate și căptușite pt. femei	20 "	Galoși pentru copii	90 "

Depozit de haine de iarnă pentru copii, jucării; cele mai frumoase obiecte dela 25 cr. — Geamantane de piele americană dela 65 cr. în sus. — Geamantane cu cute dela 225 cr. în sus. — Corfițe de peile de târg dela 30 cr. în sus. — Serviz pentru 6 persoane pentru vin, bere și rachiu dela 90 cr. în colo. — Fructiere cu 6 tălgerușe. dela 90 cr. încolo. — Afară de acestea vă stau la dispoziție cele mai frumoase obiecte ocazionale de argint china, cu prețuri fabuloase. — Depozit de jucărie și căruțe de păpușe. — Mare asortiment de cordoane de gumă cu cus. aur și mătase cca 50 cr. Plăci de gramofon în preț de 1 fl. — Mănuși, imitație de piele cu căptușală fină 35 cor. — Asortiment de boa și manșoane. — Pentru comoditatea publicului, am aranjat clinica de păpușe, în care se vindecă totfelul de păpușe și se pregătesc modele.

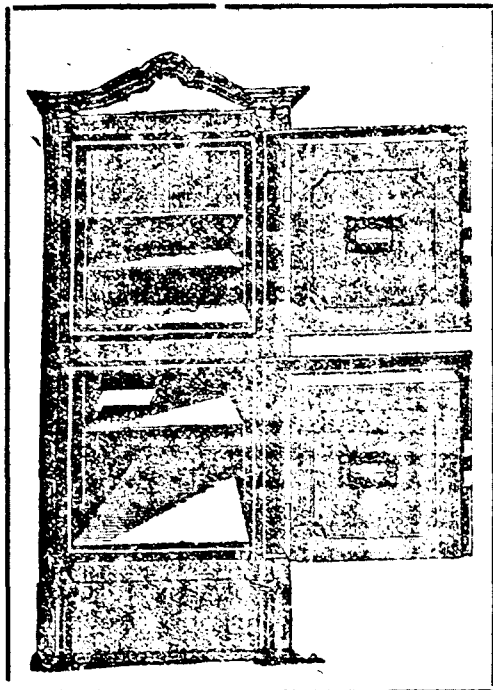
Toate se capătă în bazarul de concurență din edificiul teatrului, vis-à-vis de cei 13 martiri, a lui

REICH EL.

Fieștecare cumpărător are favorul de a-și mări o fotografie.

Asortiment de căruțe pentru păpușe dela 4 fl. 75 cr. în sus.

Prima fabrică transilvană
 ces. și regală privilegiată de
 Casse de fer și oțel și lăcătușerie de artă
 și construcție instalată cu forță electrică.

Serviciu solid, prompt și conștientios.
Prețuri moderate.

Cataloge de prețuri gratis și franco.
Prima referință.

E. Purece,
 Sibiu—Nagyseben, Strada Faurului
 (Schmiedgasse) Nr. 19.

Telefon Nr. 857.

Telefon Nr. 857.

S'a deschis!

Cuptorul de pită Dózsa

— Arad, strada Radnei Nr. 11. —

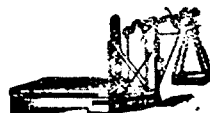
Pânea Dózsa să capătă în toate
 :: bătăniile din Arad. ::

ATELIERUL DE LĂCĂTUȘIE ARTISTICĂ DE CLĂDIRI ȘI DE CÂNTARE

Mark Gartner

Arad, Piața Libertății Nr. 11.

Primește și execută prompt culant
 și cu prețuri moderate orice fel de
 lucrări în bransa de lăcătușie pre-
 cum: ferăriile la clădiri, zăbrele la
 morminte și pregătiri și reparaturi solide de cân-
 tare. Cu preliminare de spese servește gratuit.
 :: Contând la binevoitorul sprijin, rămân ::

Cu deosebită stimă:

MARK GARTNER.

Nu numai pentru publicul din loc dar și pentru cel din provincie este de însemnătate dacă își cumpără cele trebuincioase din

prăvălia de dantele (Csipke áruház)

din strada Asztalos Sándor nr. 4, pentru că a sosit marfa de iarnă și o vinde pe un preț foarte ieftin:

Rugăm a ceti prețurile mai jos însemnate.

Mănuși de lână curată pentru bărbați și femei 35 cr.	Cămăși trico, jaeger, pentru bărbați și femei 90 cr.
Mănuși de lână curată pentru copii, vârgate sau albe 20 cr.	Ismene trico, jaeger, pentru bărbați și femei 80 cr.
Ciorapi pentru femei, jaeger, vârgați sau albi 45 cr.	Trico pentru copii, jaeger 50 cr.
Ciorapi pentru femei, împlețiți 25 cr.	Blouse flanel 75 cr.
Gamasch de lână pentru copii 45 cr.	Neglige flanel 2.70 cr.
Mănuși glacé căptușite pentru femei 75 cr.	Blouse din materie 1.20 cr.

Mare deposit in dantele spre ales!

Cămăși pentru copii R. chiffon 85 cr.
 Cămăși pentru copii zephir colorat 85 cr.
 Cămăși pentru bărbați R. R. chiffon 99 cr.
 Cămăși de noapte pentru bărbați 1 fl. 20 cr.
 Cămăși pentru femei R. Chiffon 75 cr.
 Ismeaz pentru femei R. chiffon 74 cr.
 Jipon de klott cu crețe duble 1 fl 50 cr.
 Jipon de mătase 3 fl. 75 cr.

Taft de mătase 70 cr.
 Blouse de mătase vârgate 70 cr.
 Ploiere pentru bărbați și femei 1 fl. 20
 Cămăși pentru fetițe R. chiffon 48—65 cr.
 Batiste, duzina cu 58—1.20 cr.
 Gulere numai 7 cr. bucata
 Mangate părechea 6—8 cr.
 Congre lucru de mână 1 fl. 25 cr.

Dantelă metru dela 1 cor. in sus
 Pânză de dantelă dela 25 cr.
 Gulere de dantelă 50 cor.
 Cravate pentru bărbați 10 cr.
 Mănuși glacé obicinuite 58—85 cr.
 Mănuși glacé albe lungi 1 fl. 50 cr.
 Ciorapi pentru femei 39 cr.
 Bretele 30 cr.

Mare deposit in dantele spre ales!

Acestor prețuri corespunde calitate bună și trainică.

Afară de acestea au sosit în mare cantitate cârpe de berlin înpletite, cârpe nimalaia, gilete înpletite, gamasch înpletiti și trico pentru femei, paltoane, caraciil pentru copii, Șaluri înpletite de mătase. Broderii fine elvețiene. Perdele, aceporinte de pat tüll, corsete reform. Surțe de luster și clott.

Covoare linoleum. Albituri fine pentru femei. ș. a. ș. a.

Prețuri surprinzător de eftine!

Prețuri surprinzător de eftine!

Rugăm pe p. t. public cumpărător a se convinge de eftinătatea prețurilor.

Cu stimă: **Csipke Aruház.**

Arme de vânătoare
sistem Novotny,
Revolvere
sistem

Frommer, Browning, Steyr-Pieper.

Floberte și pistoale, gramfoane de tot soiul, violine, flaute, tamburine, ghitare, cimbale, citere, harmonice. Binoculi și ochișoare originale franceze, ochișoare cu prisme sistemul cel mai nou, aparate de fotografiat, candelabre, mobile de aramă, dulapuri de gheață, căhale, cuptoare, aparate moderne de ras, jantane de piele veritabilă, non plus ultra în eleganță și durabilitate de toată mărimea, jante de mână, precum și **tot felul de articole de sport** cu prețurile cele mai ieftine și de calitate cea mai excelentă

se pot cumpăra pe rate lunare minimale

în conturent semestral sau anual dela

„GENTRY“

Societate pe acții pentru mărfuri comerciale și articole de sport.

BUDAPESTA VII. Bulevardul Elisabeta No. 48.

Scrieți românește!

Liste de prețuri trimitem gratis și franco oricui despre oricare articol.

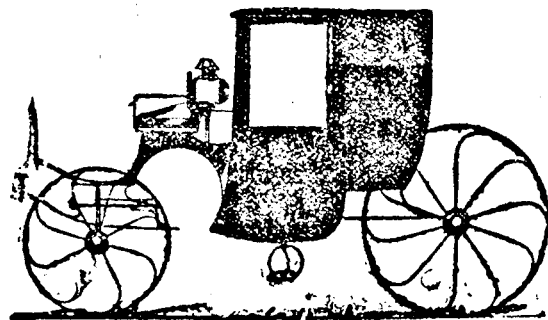
Kováts és Thomay

fauri și fabricanți de trăsuri

Arad, Strada Kossuth Nr. 2.

Avem onoare a recomanda atelierul nostru cu renume bun de

făurit și fabrică de trăsuri.

După cunoștințe de 7 ani câștigate în fabrica Kölber Testvérek, furnizorii curții regale, ne-am așezat aici și suntem în poziția a satisface celor mai mari recerințe. Pregătim trăsuri nouă în orice execuție, asemenea facem reparaturi pe lângă prețuri convenabile.

Cu deosebită stimă:

Kováts și Thomay,

faur și fabricant de trăsuri.

Depozit de trăsuri gata.

Catalog gratis și franco.

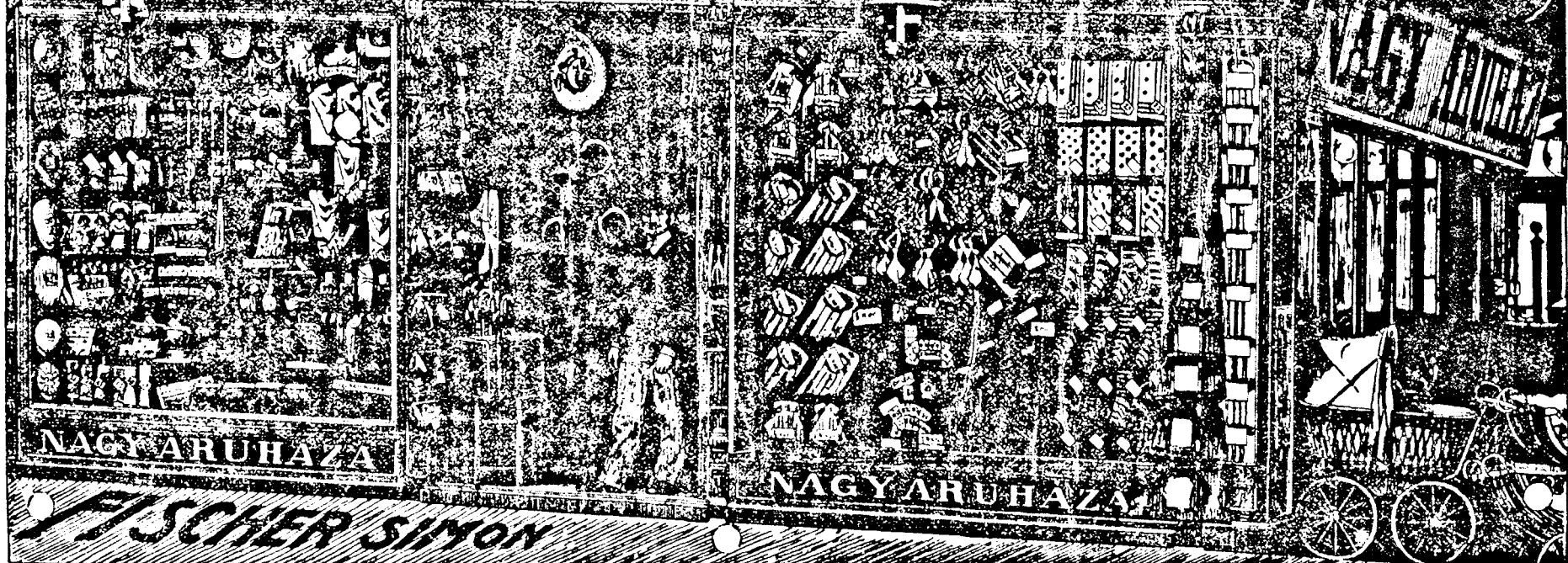
FISCHER SIMON

NAGY ARUHAZ

JATEK ARUK

FISCHER SIMON

DISZU ARUK

ARAD, Szabadság-ter 12. Cel mai ieftin izvor de cumpărare din com. Arad.

TIPARUL TIPOGRAFIEI „CONCORDIA” ARAD.